

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Organizace zřizované územními samosprávnými celky a kontrola jejich hospodaření
Organizations Established by Territorial Self-Governing Units and Control of their
Economy

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Lucie Kuncová
Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2023

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Územní samosprávné celky a jejich zřizované organizace.....	6
2.1	Neziskové organizace.....	6
2.2	Územní samosprávné celky.....	7
2.2.1	Kraj	8
2.2.2	Obec	10
2.3	Příspěvkové organizace.....	14
2.3.1	Příspěvkové organizace zřízené samosprávnými územními celky.....	15
2.3.2	Zřízení příspěvkové organizace	15
2.3.3	Hospodaření příspěvkové organizace	16
2.3.4	Peněžní prostředky příspěvkových organizací	17
2.3.5	Majetek příspěvkových organizací	19
2.3.6	Kontrola hospodaření příspěvkových organizací	21
2.3.7	Účetnictví příspěvkových organizací.....	22
2.3.8	Daňové povinnosti příspěvkových organizací	24
2.3.9	Vnitřní předpisy	26
2.3.10	Transfery.....	26
3	Identifikace vybraného územního samosprávného celku a jeho organizací.....	28
3.1	Vybraná obec	28
3.2	Organizace zřizované vybranou obcí.....	29
3.3	Základní škola vybrané obce.....	30
3.3.1	Charakteristika Základní školy	30
3.3.2	Zřizovací listina Základní školy	31
3.4	Krytý bazén vybrané obce.....	34
3.4.1	Charakteristika Krytého bazénu.....	34
3.4.2	Projekt na rekonstrukci Krytého bazénu.....	36
3.4.3	Zřizovací listina Krytého bazénu vybrané obce	37
3.5	Kontrola hospodaření příspěvkových organizací vybrané obce	40
3.5.1	Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření příspěvkové organizace ...	43
4	Analýza hospodaření vybraných příspěvkových organizací a kontrola jejich hospodaření.....	46
4.1	Analýza a kontrola hospodaření Základní školy vybrané obce	46
4.1.1	Počet žáků a zaměstnanců.....	46
4.1.2	Náklady Základní školy	48
4.1.3	Výnosy Základní školy	54

4.1.4	Výsledky hospodaření Základní školy.....	56
4.1.5	Fondy Základní školy	58
4.2	Analýza a kontrola hospodaření Krytého bazénu vybrané obce.....	59
4.2.1	Počet návštěvníků a zaměstnanců.....	59
4.2.2	Náklady Krytého bazénu	60
4.2.3	Výnosy Krytého bazénu.....	63
4.2.4	Výsledky hospodaření Krytého bazénu	66
4.2.5	Fondy Krytého bazénu.....	67
4.3	Srovnání hospodaření příspěvkových organizací.....	68
5	Závěr	72
	Seznam použité literatury	77
	Seznam zkratk	81
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá organizacemi zřízenými územním samosprávným celkem a kontrolou jejich hospodaření. Pro zpracování byly vybrány dvě příspěvkové organizace vybrané obce. Mezi územní samosprávné celky patří obce a kraje, které taktéž spadají do kategorie některých vybraných účetních jednotek. V této diplomové práci bude vybraným územním samosprávným celkem obec v oblasti Hrubého Jeseníku.

Obec jako taková se řadí do neziskového sektoru stejně jako organizace, které může zřídit. Cílem tohoto sektoru je poskytnutí obecně prospěšných služeb. Zřizované organizace jsou povinny řídit se pokyny, nařízeními a zákonnými předpisy obce, která je jejich zřizovatelem.

Cílem práce je představení základních pojmů, které se týkají územních samosprávných celků, příspěvkových organizací, jejich fungování a hospodaření a dále také analýza a porovnání hospodaření vybraných příspěvkových organizací zřízených vybranou obcí. Aby byl zhodnocen vliv a dopady viru Covid-19, a také problémy zdražování cen energií, bude porovnáno hospodaření za roky 2019, 2020, 2021 a 2022. Porovnání se provede i mezi organizacemi navzájem, aby bylo možné vyhodnotit, která organizace je obci více přínosná.

Aby práce podávala co nejpřesnější obraz skutečnosti, jsou použity metody deskripce, literární rešerše, analýzy, grafického znázornění a komparace.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. Druhá kapitola je zaměřena na teoretické pojmy. Jsou zde vysvětleny právní předpisy týkající se územních samosprávných celků a příspěvkových organizací. Dále je popsáno zřízení, hospodaření, nakládání s peněžními prostředky a majetkem, dále kontrola jejich hospodaření a účetní a daňové náležitosti.

Ve třetí kapitole jsou představeny všechny účetní jednotky, tedy vybraná obec, Základní škola vybrané obce a Krytý bazén vybrané obce. V průběhu kapitoly je popsán vztah mezi nimi a jsou zde také uvedeny zřizovací listiny vybraných příspěvkových organizací. V závěru kapitoly je popsán kontrolní řád vybrané obce.

Ve čtvrté kapitole je provedena analýza hospodaření jednotlivých příspěvkových organizací v letech 2019 až 2022 a komparace obou organizací na základě výsledků hospodaření, příspěvku zřizovatele na provoz organizací, který poskytuje vybraná obec,

a jeho podílu na celkových výnosech. Analýza hospodaření vychází z dat získaných z dokumentů účetních závěrek a výročních zpráv vybrané obce i příspěvkových organizací.

V závěru je uvedeno shrnutí analýzy a zjištěných výsledků, návrh řešení pro zlepšení hospodaření příspěvkových organizací a hodnocení, zda by za daných podmínek bylo vhodnější fungování příspěvkových omezit, či jinak změnit i s případným odůvodněním.

2 Územní samosprávné celky a jejich zřizované organizace

V této kapitole jsou díky metodě deskripce vysvětleny základní pojmy, které se v diplomové práci objevují. Souběžně je v této kapitole použita literární rešerše skládající se z odborných knih a výzkumů.

2.1 Neziskové organizace

Herrington (2017) definuje neziskové organizace jako instituce, jejichž cílem je dosahovat nulového zisku, ačkoli výsledek hospodaření může vykazovat zisk.

„Neziskové organizace nejsou zakládány za účelem podnikání a dosahování zisku. Slouží ke splnění veřejně prospěšných cílů.“ (Peková a kol., 2012, s. 43)

Neziskové organizace tedy slouží především pro veřejnost k jejímu prospěchu a doplňují na trhu mezeru, kterou nemůže uspokojit ziskový sektor. V roce 2020 se na území České republiky nacházelo 147 000 nevýdělečných organizací, mezi které ČSÚ zahrnul nestátní neziskové organizace jako nadace, nadační fondy, spolky apod. (ČSÚ © 2022)

Kryšková (2022) člení neziskové organizace na nestátní a státní. Mezi soukromé neziskové organizace patří spolky, nadace, nadační fondy, církve, obecně prospěšné společnosti atd. Státní neziskové organizace se dají také označit pojmem některé vybrané účetní jednoty. Do této kategorie spadají územní samosprávné celky (obce, kraje a hlavní město Praha), dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu.

Aby mohla být účetní jednotka zařazena do nestátního neziskového sektoru musí splňovat 5 kritérií (Salamon a Anheier, 1996):

- institucionalizovaná – má organizační strukturu,
- soukromá – není zřízena státem,
- nezisková – hlavním cílem není dosažení zisku, ale za účetní období může zisku dosáhnout,
- samosprávná – kontroluje vlastní činnosti, není závislá na jiné účetní jednotce, ani státu,
- dobrovolná – musí využít dobrovolnictví jako je např. neplacená práce.

Nestátní neziskové organizace jsou financovány z několika druhů příjmů. Patří sem např. příjem dosažený vlastní činností, členské příspěvky, dary aj. Státní neziskové organizace mohou být částečně také financovány z příjmů vlastní činnosti, ale velká část jejich financování pochází z veřejných rozpočtů.

Nestátní neziskové organizace se při vedení účetnictví řídí vyhláškou č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví a ČÚS č. 401–414. Vybrané účetní jednotky se pak řídí vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky a ČÚS č. 701–710.

2.2 Územní samosprávné celky

„Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího, než je stát, na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných legislativních a ekonomických podmínek.“ (Peková a kol., 2019, s. 112)

Územní samosprávné celky jsou základní strukturou pro výkon veřejné správy. Aby mohl stát řádně plnit svou funkci a vykonávat svědomitě své činnosti, přenáší některá práva a povinnosti na subjekty územní samosprávy. Jedná se o tzv. přenesenou působnost.

Územní samosprávné celky jako takové jsou uskupením občanů na určitém území s právem na samosprávu.

Územní samosprávné celky se řídí zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákon o obcích a zákon o krajích definují územní samosprávné celky, jejich vznik, postavení a funkci. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů upravuje obsah a funkci rozpočtů územních samosprávných celků a jejich hospodaření s finančními prostředky.

Finanční hospodaření územních samosprávných celků se dle § 2 zákona č. 250/2000 Sb., řídí ročním rozpočtem a střednědobým výhledem rozpočtu. Střednědobý výhled se sestavuje na 2 až 5 let. Vychází z uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků. Jeho součástí jsou informace o příjmech a výdajích, dlouhodobých

závazcích a pohledávkách a dlouhodobých realizovatelných cílech. Dle § 3 odst. 3 musí územní samosprávný celek zveřejnit návrh střednědobého výhledu rozpočtu na svých internetových stránkách a své úřední desce minimálně 15 dní před zahájením jeho projednávání na zasedání zastupitelstva. Schválený střednědobý výhled rozpočtu musí být zveřejněn do 30 dnů ode dne jeho schválení.

Roční rozpočet je pak detailním finančním plánem pro hospodaření územního samosprávného celku. Vychází ze střednědobého výhledu. Dle § 11 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., musí územní samosprávný celek zveřejnit návrh rozpočtu na svých internetových stránkách a své úřední desce minimálně 15 dní před zahájením jeho projednávání na zasedání zastupitelstva. Schválený rozpočet musí být zveřejněn do 30 dnů ode dne jeho schválení.

Mezi základní územní samosprávné celky patří obce a kraje.

2.2.1 Kraj

Kraje jsou upraveny zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích. Působí ve státní správě jako mezistupeň mezi státem a obcemi. Jsou územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.

V právních vztazích vystupuje kraj vlastním jménem a má vlastní odpovědnost.

Kraj, stejně jako obec, vykonává svěřené činnosti státní správy jako přenesenou působnost. Při výkonu této činnosti se kraj stává správním obvodem. O vlastní činnosti, všestranný rozvoj svého území, své zájmy a zájmy svých občanů, se kraj stará samostatně a vykonává činnost samostatné působnosti. Na výkon přenesené působnosti dostane kraj dle § 29 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., příspěvek ze státního rozpočtu ve výši stanovené Ministerstvem financí. Při výkonu obou působností má kraj za úkol chránit veřejný zájem. V případě samostatné působnosti může kraj vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou ukládá povinnosti fyzickým i právnickým osobám. Povinnostmi se myslí zákaz činností, které by mohly vést k narušení veřejného pořádku, nebo zdraví či škodě na majetku, či určení času pro pořádání sportovních a kulturních akcí. Právní předpisy, neboli nařízení, je kraj oprávněn vydat při výkonu přenesené působnosti, když mu to zákon umožňuje.

Při výkonu samostatné působnosti spolupracuje kraj s obcemi, ale nijak nezasahuje do jejich samostatné působnosti a nemůže být členem dobrovolného svazku obcí. Dále může zakládat právnické osoby a organizační složky kraje.

Občanem je dle § 12 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, fyzická osoba, která má státní občanství České republiky a je přihlášená k trvalému bydlišti na území kraje. Občan, který dosáhne plnoletosti, může být volen do zastupitelstva kraje, hlasovat v krajském referendu, vyjadřovat své názory na zasedání zastupitelstva kraje, podávat návrhy příslušným orgánům, vyžadovat po radě nebo zastupitelstvu projednání určitých otázek a problémů, které spadají do oblasti samostatné působnosti kraje a nahlížet či vyjadřovat své názory k rozpočtu kraje a závěrečného účtu kraje.

Orgány kraje

Kraj je tvořen těmito orgány:

- **zastupitelstvo** – má nejvyšší pravomoc při rozhodování v oblasti samostatné působnosti. Počet jeho členů je odvozen od počtu obyvatel v kraji k 1. lednu roku, kdy se konají volby. Mezi činnosti zastupitelstva patří vydávání obecně závazných vyhlášek, koordinace rozvoje územního obvodu, rozhodování o spolupráci s jinými subjekty, zřizování a rušení příspěvkové organizace a organizační složky kraje aj.,
- **rada obce** – je výkonným orgánem v rámci samostatné působnosti. Je tvořena hejtmánem, náměstkem hejtmána a dalšími členy. Dle § 59 zákona č. 129/2000 Sb., připravuje rada návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva a ručí za splnění přijatých usnesení,
- **hejtman** – zastupuje kraj, je volen zastupitelstvem, odpovídá za kontrolu hospodaření kraje a vykonává další úkony v samostatné nebo přenesené působnosti,
- **krajský úřad** – je tvořen ředitelem a zaměstnanci krajského úřadu. Ředitel se zodpovídá hejtmánovi. Vykonává úkoly samostatné působnosti, které mu udělilo zastupitelstvo, a přenesenou působnost mimo úkoly, které spadají do činnosti zastupitelstva, rady nebo zvláštního orgánu.

Majetek kraje

Kraj může vlastnit krajský majetek. Dle § 17 zákona č. 129/2000 Sb., s ním pak může nakládat a hospodařit dle uvážení svých orgánů. Povinností kraje je zabránit, aby kdokoli majetek zničil, poškodil, nebo jej případně ukradl či jinak zneužil. Chránit majetek je nutné i např. před krupobitím a jiným nepříznivým počasím, které by mohlo způsobit škodu. Další povinností kraje je o majetek řádně pečovat a udržovat jej.

Kraj je povinen mít majetek v takovém množství, ve kterém je schopen řádně plnit své činnosti a úkoly. Takto zajistí ochranu veřejného zájmu a naplnění potřeb svých občanů, které je povinen poskytovat. (Peková a kol., 2012)

Rozpočet kraje

Rozpočet kraje a jeho finanční hospodaření se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Na konci účetního období, tedy kalendářního roku, je vypracován závěrečný účet kraje, který obsahuje všechny informace o hospodaření během daného roku. Závěrečný účet poskytuje informace o hospodaření kraje, plnění rozpočtů a nakládání s krajským majetkem. Závěrečný účet schvaluje zastupitelstvo.

Hospodaření kraje musí být každoročně přezkoumáno. Dle § 20 zákona č. 129/2000 Sb., provádí kontrolu Ministerstvo financí. To může případně kontrolu svěřit Generálnímu finančnímu ředitelství nebo finančnímu úřadu. Výsledky přezkumu jsou sepsány do závěrečné zprávy, která je předána zastupitelstvu kraje. Zastupitelstvo zprávu společně se závěrečným účtem projedná do 30. června následujícího roku a napraví nedostatky.

2.2.2 Obec

Obec tvoří základní územní samosprávný celek České republiky. Svou působnost má na určitém ohraničeném území. Vlastní obecní majetek, v právních úkonech vystupuje samostatně, svým jménem a při těchto úkonech přijímá odpovědnost. Rozsah samosprávy určuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Obec plní stanovené povinnosti svědomitě a dle svých potřeb. (Peková a kol., 2019)

Obec má vlastní právní subjektivitu. V právních úkonech a smluvních vztazích vystupuje vlastním jménem a nabývá autonomie. Jejím hlavním úkolem je zabezpečovat veřejné služby pro blaho svých občanů.

„Obec je vymezena třemi základními znaky, a to území, občané, působnost a rozhodující je přitom samostatná působnost realizovaná v hranicích obce.“
(Peková a kol. 2012, s. 134)

Občanem je dle § 16 zákona č. 128/2000 Sb., fyzická osoba, která vlastní státní občanství České republiky a má v obci nahlášen trvalý pobyt. Občan, který dosáhne plnoletosti, může být volen do zastupitelstva obce, hlasovat v obecním referendu,

vyjadřovat své názory na zasedání zastupitelstva obce, podávat návrhy na změny v obci příslušným orgánům a nahlížet, či vyjadřovat své názory k rozpočtu obce a závěrečného účtu obce.

Dle § 3 a 4 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se tyto územní samosprávné celky rozdělují do 5 kategorií:

- obce – nejsou městy,
- města – mají alespoň 3 000 obyvatel nebo byla městem před 17. 5. 1954 a na základě návrhu jim tuto formu ustanovil předseda Poslanecké sněmovny,
- městysy – obce, které toto označení používaly před 17. 5. 1954 a na základě návrhu jim tuto formu ustanovil předseda Poslanecké sněmovny,
- statutární města,
- Hlavní město Praha.

Obec jako územní samosprávný celek vykonává činnosti státní správy, které jí byly svěřeny, jako přenesenou působnost. O vlastní činnosti, zájmy a zájmy svých občanů, se obec stará samostatně a vykonává činnost samostatné působnosti. V případě samostatné působnosti může obec vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou upravuje zabezpečení záležitostí veřejného pořádku na svém území, konání a náležitosti sportovních a kulturních podniků společně s kulturními a sportovními akcemi, udržování uklizených ulic a jiných veřejně přístupných prostorů. Nařízení je obec oprávněna vydat pro případy přenesené působnosti, když jí to zákon umožňuje.

V rámci samostatné působnosti může obec dle § 35a zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky. Jednou z možností, k čemu využít tuto působnost, je založit obecní policii, která smí dohlížet na dodržování vyhlášek a pořádku v dané obci.

Dle § 23 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů může obec zřídit vlastní příspěvkové organizace, obchodní společnosti, organizační složky, pro lepší hospodaření s obecním majetkem a zajištění veřejně prospěšných činností, školské právnické osoby dle zvláštního předpisu, výzkumné instituce dle zvláštního zákona a může zakládat vlastní ústavy.

Mezi veřejně prospěšné činnosti patří dle Vrabkové a kol. (2017) například bydlení a společenská infrastruktura, rekreace, kultura, náboženství, vzdělávání, sociální věci, obrana, zdraví aj.

Orgány obce

Obec je tvořena několika orgány:

- **zastupitelstvo** – je voleno na čtyři roky. Zodpovídá za správu obce. Schvaluje plány a rozpočty obce, spravuje obecní majetek zřizuje a ruší příspěvkové organizace,
- **rada obce** – je jedním z výkonných orgánů. Je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy. Rada hospodaří dle obecního plánu schváleného zastupitelstvem, plní povinnosti zřizovatele vůči organizacím zřízených obecním zastupitelstvem, pokud tyto povinnosti nejsou určeny zastupitelstvu. Zodpovídá se zastupitelstvu,
- **starosta** – vystupuje jménem obce, zodpovídá se zastupitelstvu a plní povinnosti obecní rady tam, kde rada není zřízena,
- **obecní úřad** – je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu. Plní povinnosti, které mu uložilo zastupitelstvo nebo obecní rada,
- **kontrolní orgány** – jedná se o komise a výbory. Tvoří je nejméně tři členové (členy nesmí být starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci, kteří spravují účetnictví a rozpočty obce).

V rámci přenesené působnosti rozlišuje zákon č. 128/2000 Sb., obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností.

Dle § 64 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., pověřený obecní úřad vykonává kromě přenesené působnosti na vlastním území (území obce) také přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.

Obec s rozšířenou působností pak ve svém správním obvodu vykonává kromě přenesené činnosti i činnosti státní správy příslušné jiným obcím. (Peková a kol., 2012)

Majetek obce

Obec může vlastnit obecní majetek. Dle § 38 zákona č. 128/2000 Sb., s ním pak může nakládat a hospodařit dle uvážení svých orgánů. Majetek je pro obec důležitou položkou, jelikož z hospodaření s majetkem plynou obci příjmy do obecního rozpočtu. Musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím.

Obec může nabýt majetek několika způsoby:

- vytvoří vlastní majetek,
- koupí již existující majetek na trhu,
- zdědí nebo získá darem,
- vyvlastní majetek a vydá za něj náhradu.

S majetkem musí obec řádně hospodařit dle zákonem stanovených pravidel. Majetek může sama využívat ke svým činnostem nebo jej předat své příspěvkové organizaci. (Peterová, 2016)

Rozpočet obce

Rozpočet obce a její finanční hospodaření se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Finanční hospodaření obce dodržuje stanovený rozpočet. Dle Havlana a kol. (2014) je roční rozpočet vytvořen dle platného státního rozpočtu. Rozpočet obce schvaluje zastupitelstvo. Hospodaření dle schváleného rozpočtu zajišťuje obecní rada. Rozpočet se stanoví jako vyrovnaný dle rozpočtové skladby vydané Ministerstvem financí.

Na konci účetního období, tedy kalendářního roku je vypracován závěrečný účet, který obsahuje všechny informace o hospodaření během daného roku. Závěrečný účet poskytuje informace o hospodaření obce, o hospodaření zřízených organizacích a nakládání s jejich majetkem. Závěrečný účet schvaluje zastupitelstvo. Pokud není udělen souhlas a vneseny námitky, stanoví se postup, kterým budou chyby, nebo případné škody uvedeny do pořádku.

Hospodaření obce musí být každý rok kontrolováno. Dle § 42 zákona č. 128/2000 Sb., o přezkoumání hospodaření za uplynulý kalendářní rok požádá obec příslušný krajský úřad, pod který spadá, nebo tuto kontrolu zadá auditorovi nebo auditorské společnosti. Pokud obec nepožádá o přezkoumání, spadá tento úkon na příslušný krajský úřad automaticky.

Dobrovolný svazek obcí

Obce, které sledují společné zájmy a chtějí úžeji spolupracovat, můžou vytvořit dobrovolný svazek obcí.

Tento svazek funguje jako právnická osoba a vede své účetnictví. Vzniká zápisem do rejstříku svazků obcí. Zápis musí obsahovat den vzniku, případně den

zrušení, název, sídlo, identifikační číslo, předmět činnosti a orgány. Současně musí být v zápise uvedeny osoby, které vykonávají funkci v orgánech svazku. Musí být zaznamenáno jejich jméno a příjmení, bydliště, údaje o jejich funkci a v jaké podobě svazek zastupují.

Předmětem činnosti svazku obcí mohou být dle § 50 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb.:

- činnost ve školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
- zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
- zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
- úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí,
- provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin,
- správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.

2.3 Příspěvkové organizace

Morávek a Prokúpková (2018) uvádí, že příspěvkové organizace se řídí několika předpisy, které se stanovují na základě toho, kdo je zřizovatelem. Pokud je zřizovatelem PO stát, pak je nutné se řídit dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a dle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Je-li zřizovatelem příspěvkové organizace obec, kraj nebo hlavní město Praha, je nutné držet se zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákona č. 129/2000 Sb. o krajích, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Úkolem příspěvkové organizace je poskytnutí veřejné služby. Tyto služby poskytuje svým jménem a takto také vystupuje i v ostatních právních vztazích.

Dle § 33 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce jedná za příspěvkovou organizací ředitel. Tato pozice plní funkci statutárního orgánu, vzniká jmenováním a zanikne odvoláním z vůle zřizovatele. Současně s funkcí ředitele vzniká pracovní poměr a ředitel se tak stane i zaměstnancem příspěvkové organizace.

2.3.1 Příspěvkové organizace zřízené samosprávnými územními celky

Zřízení příspěvkových organizací územních samosprávných celků se řídí § 27 zákona č. 250/2000 Sb.

O zřízení příspěvkové organizace rozhoduje zastupitelstvo daného územního samosprávného celku. Při vzniku se příspěvková organizace zapíše do obchodního rejstříku po podání návrhu zřizovatele. Zřizovatel je povinen podat návrh na zápis do obchodního rejstříku nejpozději do 15 dnů od vzniku organizace. Zřizovatel je také povinen oznámit Ústřednímu věstníku České republiky zřízení příspěvkové organizace a znění její zřizovací listiny nejpozději do 15 dnů.

Název příspěvkové organizace musí být stanoven tak, aby nemohlo dojít ke zmýlení s jinou příspěvkovou organizací (Morávek a Prokūpková, 2018).

2.3.2 Zřízení příspěvkové organizace

Dle § 27 zákona č. 250/2000 Sb., může územní samosprávný celek zřídit příspěvkovou organizaci pouze v případě, kdy její funkce a aktivita bude nezisková, a kdy pro náročnost, strukturu a obsah je nutná vlastní právní subjektivita.

„Územní samosprávný celek může zřídit příspěvkovou organizaci tehdy, když některá z činností, která by jinak spadala do jeho kompetence, je natolik složitá nebo specifická, že je nezbytné, aby byla samostatně řízena.“ (Maderová Voltnerová a Tégel, 2011, s. 52)

Dle § 27 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. při vzniku příspěvkové organizace zřizovatel vystaví zřizovací listinu, která musí zahrnovat:

- celý název zřizovatele, pokud se jedná o obec musí být uveden i okres, do něž spadá,
- úplný název příspěvkové organizace, její sídlo a identifikační číslo,
- definici hlavního účelu a předmětu činnosti,
- výčet statutárních orgánů a jakým způsobem jednají jménem organizace,
- seznam svěřeného majetku,

- stanovení majetkových práv, díky kterým může organizace s majetkem hospodařit a plnit tak svůj hlavní účel, pro který byla zřízena,
- definice doplňkové činnosti, po souhlasu zřizovatele, aby příspěvková organizace mohla využívat veškerých svých potencionálních ekonomických činností a potencionálu kvalifikace svých zaměstnanců. Tato činnost nesmí nijak omezit či narušit hlavní účel a musí být zaznamenávána zvlášť,
- dobu, po kterou má organizace existovat (může se jednat o dobu určitou nebo neurčitou).

Zřizovatel podává návrh na zápis do obchodního rejstříku, kde je následně příspěvková organizace vedena.

2.3.3 Hospodaření příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace hospodaří dle vlastního rozpočtu, který musí být vyrovnaný. Dle § 53 zákona č. 218/2000 Sb. a § 28 zákona č. 250/2000 Sb., zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci finanční prostředky, které jsou započítány do rozpočtu příspěvkové organizace a to tak, že příspěvek od zřizovatele pokryje rozdíl mezi výnosy a náklady organizace.

Rozpočet příspěvkové organizace je navázán na rozpočet jejího zřizovatele, protože samostatné příjmy příspěvkové organizace obvykle nezvládají pokrýt její náklady. Finanční prostředky jsou poskytovány formou dotací. Nejčastěji se jedná o příspěvek na běžný provoz a příspěvek na investice.

Příspěvek na běžný provoz je jedním z důležitých finančních ukazatelů. Je plánovaný.

Dle Pekové a kol. (2019) je rozpočet příspěvkové organizace navázán na rozpočet zřizovatele nejen ziskem finančních prostředků, ale také jejich odvodem. K odvodu prostředků dochází v případě, kdy příspěvková organizace dosahuje zisku, tedy její příjmy jsou vyšší než rozpočtované náklady, když jsou investiční zdroje vyšší než jejich využití (jedná se o odvod odpisů), nebo pokud poruší rozpočtovou kázeň. K takovýmto situacím dochází však velmi zřídka.

Zřizovatel může příspěvkové organizaci povolit provozovat doplňkovou činnost, která musí být uvedena ve zřizovací listině. Doplňková činnost je druhořadou činností organizace. Nesmí být upřednostněna před činností hlavní, jelikož by to mohlo narušit hlavní účel organizace.

Pokud se zřizovatel rozhodne příspěvkovou organizaci zrušit, nabude veškerý její majetek, práva a závazky. Splynutí nebo sloučení organizací může nastat pouze pokud je jejich zřizovatel totožný. Všechny tyto změny nastávají dnem určeným zřizovatelem v jeho rozhodnutí o těchto změnách.

2.3.4 Peněžní prostředky příspěvkových organizací

Peněžní prostředky, se kterými lze hospodařit, získá příspěvková organizace jako příspěvek z rozpočtu zřizovatele, nebo vlastní činností. Další možnosti prostředků, se kterými lze hospodařit jsou:

- dary od jiné fyzické nebo právnické osoby,
- dotace,
- fondy příspěvkové organizace.
- peněžní prostředky poskytnuté z Národního fondu,
- peněžní prostředky ze zahraničí.

Příspěvková organizace hospodaří v průběhu roku s finančními prostředky získanými vlastní hlavní činností nebo doplňkovou činností. Až pokud tyto finance vyčerpá, použije pro hospodaření i finanční prostředky od zřizovatele. (Morávek a Prokúpková, 2018)

Dle § 29 zákona č. 250/2000 Sb., tvoří příspěvková organizace tyto fondy:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond je tvořen zlepšeným výsledkem hospodaření příspěvkové organizace snížený o převody do fondu odměn. Zlepšený výsledek se vytvoří, pokud je součet výnosů příspěvkové organizace a příspěvku na běžný provoz vyšší než provozní náklady. Zřizovatel schválí, jaká část zlepšeného výsledku připadne rezervnímu fondu, a jaká část se odvede do fondu odměn. Rezervní fond je dále tvořen finančními dary a dotacemi na úhradu provozních výdajů definovaných v § 28 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, pokud tyto dotace nespotřebují do konce kalendářního roku od jejich poskytnutí (jejich použití je podmíněné účelem, na který smí být využity a v rezervním fondu jsou vedeny zvlášť). Prostředky z rezervního fondu

může příspěvková organizace použít pro svůj další vývoj, na pokrytí záporného rozdílu mezi provozními náklady a výnosy, k úhradě poplatku při porušení rozpočtové kázně, nebo k úhradě ztráty z minulých let. Část peněžních prostředků z rezervního fondu může být převedena do investičního fondu na základě souhlasu zřizovatele.

Investiční fond, jak už značí jeho název, je určen k ukládání peněžních prostředků a jejich využívání na investiční projekty příspěvkové organizace, splácení investičních úvěrů (zřizovatel musí pro uzavření úvěru nebo půjčky předem vydat svůj souhlas), nebo, pokud určí zřizovatel, k odvodu peněžních prostředků zřizovateli. Finance z tohoto fondu je také možné použít na údržby a opravy majetku příspěvkové organizace, a to převodem do jejích výnosů. Dle § 31 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, je tvořen:

- odpisy majetku hmotného i nehmotného dle odpisového plánu, který schvaluje zřizovatel,
- dotace na investice z rozpočtu zřizovatele,
- příspěvky na dotace ze státních fondů,
- výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného svěřeného majetku, pokud zřizovatel vydal svůj souhlas s tímto prodejem,
- dary od jiných fyzických a právnických osob, které jsou jasně určené na investice,
- výnosy z prodeje majetku vlastněného příspěvkovou organizací,
- převody z rezervního fondu, jejichž výše musí být odsouhlasena zřizovatelem.

Fond odměn slouží k úhradám odměn zaměstnanců nebo případných výplat, když skutečné platy překonají ty plánované (tuto skutečnost je možné zjistit ze zvláštního právního předpisu). Peněžní prostředky na tomto fondu jsou převedeny jako příspěvek ze zlepšeného výsledku hospodaření. Maximální výše příspěvku je dle § 32 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., 80 % ze zlepšeného výsledku hospodaření za podmínky, že se jedná o finance ve výši maximálně 80 % prostředků na platy.

Příspěvek do **fondu kulturních a sociálních potřeb** se stanoví z rozsahu ročních nákladů na platy, náhradu platů, mzdy a náhradu mezd a odměny zaměstnanců. § 2 vyhlášky ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, stanovuje, že příděl je do fondu placen formou záloh ve výši 2 % z výše zmíněných nákladů. Skutečná výše plnění se zjistí v rámci účetní závěrky. Součástí fondu jsou také náhrady škod a pojistná plnění od pojišťovny (pouze pokud se tato

plnění týkají majetku pořízeného z prostředků tohoto fondu), dary od jiných subjektů určeny tomuto fondu a nájem rekreačních a sportovních areálů (pokud je na tyto zařízení přispíváno z tohoto fondu). Finance FKSP jsou ukládány na zvláštní bankovní účet organizace. Dle Vrábkové a kol. (2017) slouží fond k zajištění kulturních, sociálních a jiných potřeb, jako jsou například příspěvek na závodní stravování, rekreaci a lázeňské pobyty, sociální výpomoci a půjčky, sport, příspěvky na životní, penzijní a soukromé pojištění, příspěvky odborovým organizacím, příspěvky na provoz rekreačních a sportovních areálů, pořízení hmotného majetku, který zaměstnanci využívají k ukojení svých kulturních a sociálních potřeb, bytové potřeby a peněžní nebo věcné dary při životních jubileích aj. Příspěvková organizace musí sestavit a schválit rozpočet pro čerpání prostředků z FKSP. Vyhláška č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb říká, že fond je určen pro zaměstnance příspěvkové organizace, žákům středních učilišť a odborných učilišť, důchodcům, kteří u příspěvkové organizace pracovali, případně rodinným příslušníkům zaměstnanců a ostatním právnickým nebo fyzickým osobám.

Zůstatky na účtech fondů se převádí do dalšího roku.

2.3.5 Majetek příspěvkových organizací

Příspěvková organizace rozlišuje dva druhy majetku, svěřený majetek a majetek.

Svěřený majetek získá příspěvková organizace od svého zřizovatele, který svůj vlastní majetek poskytuje k jejímu hospodaření. Podstatné náležitosti a práva, které se k hospodaření a nakládání s majetkem vztahují, musí být uvedeny ve zřizovací listině.

Příspěvková organizace zachází dle práv a povinností uvedených ve zřizovací listině s majetkem tak, aby splňoval hygienické a bezpečnostní podmínky, nedošlo k jeho poškození, zničení, nebo zcizení. Majetek musí náležitě evidovat, pokud to účetnictví vyžaduje, i jej odepisovat v souladu s účetními předpisy. Pokud příspěvková organizace zjistí, že některý majetek již k činnosti nevyužívá a nepotřebuje, musí jej nabídnout zřizovateli. (Havlan a Janeček, 2014)

Majetek příspěvkové organizace získala od začátku svého fungování pro zřizovatele.

Ačkoli příspěvková organizace získává majetek právním úkonem, který je na její jméno, vlastníkem majetku je vždy zřizovatel.

Maderová Voltnerová a Tégel (2011) uvádí, že majetek může příspěvková organizace získat několika způsoby:

- bezúplatně převzít od svého zřizovatele,
- darem (zřizovatel musí předem uvést svůj souhlas),
- děděním (pokud zřizovatel neudělil předem svůj souhlas, musí organizace dědictví odmítnout),
- jiným způsobem, pokud o tom tak rozhodl zřizovatel.

Při nakládání s majetkem je v některých situacích vyžadován souhlas zřizovatele. Jedná se o uzavírání smluv o půjčce, uzavírání smluv o úvěru, smlouva o nájmu nebo nákup na splátky.

Zakázány jsou pro příspěvkovou organizaci nákupy akcií či cenných papírů, akceptace a vystavování směnec i založení jiné právnické osoby.

Vzhledem k povaze majetku je v průběhu jeho používání nutné jej postupně odepisovat, aby byla hodnota opotřebení nahrazena a finanční prostředky takto získané mohly být použity na investování do obnovy majetku. Odpisy se dodržují dle odpisového plánu, který schvaluje zřizovatel, avšak za jejich korektnost zodpovídá příspěvková organizace. Odpisy vyjadřují opotřebení daného majetku. Skutečnou cenu majetku je možné zjistit po odečtení opravek (sumě odpisů) od pořizovací ceny.

Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku se řídí zákonem č. 563/1991 S., o účetnictví, vyhláškou č. 410/2009 Sb., a ČÚS č. 708 – Odpisování dlouhodobého majetku. Vrabková a kol. (2017) uvádí, že se odepisuje také dlouhodobý majetek získaný darem a technické zhodnocení drobného dlouhodobého majetku.

Výše odpisů se vypočítá z ceny majetku, ve které je uveden v evidenci majetku. Odepisuje se tak dlouho, dokud není odepsána jeho úplná cena. V případě technického zhodnocení se prodlužuje doba odepisování. Odpisy jsou zdrojem fondu investic, detailněji fondu reprodukce majetku.

Příspěvková organizace si může vybrat mezi třemi variantami odpisů, nebo tyto varianty kombinovat. Jedná se o odpisy:

- rovnoměrné – pro výpočet se využije speciální vzorec a zařazení majetku do příslušné odpisové skupiny,

- výkonové – pro výpočet se využije výkon (např. u auta se použije počet najetých km),
- komponentní – majetek se rozdělí na několik částí, které se odepisují samostatně, musí se ale odepisovat majetek i jako celek.

Trvalé snížení hodnoty majetku, neboli celkové opotřebení, je zachyceno na účtu opravěk k dlouhodobému nehmotnému a hmotnému majetku. Pokud dojde k dočasnému snížení hodnoty majetku, vytvoří se pro tuto situaci opravná položka, která bude částečně nebo plně rozpuštěna, jakmile se hodnota majetku opět zvýší.

V případě, že dojde ke změně stavu majetku v průběhu jeho používání, je příspěvková organizace povinna modifikovat odpisový plán a předat jej ke schválení zřizovateli. V případě, že zřizovatel s novým aktualizovaným plánem nesouhlasí, je nutné po vzájemné dohodě najít společné řešení, které již bude odsouhlaseno oběma stranami.

2.3.6 Kontrola hospodaření příspěvkových organizací

Kontrolu hospodaření příspěvkové organizace provádí sám zřizovatel pravidelně, úplně a systematicky, jak mu stanovuje § 15 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, definuje náležitosti finanční kontroly a uvádí, že kontrola probíhá v průběhu celého rozpočtového roku. V České republice se nejčastěji za rozpočtový rok považuje rok kalendářní.

Finanční kontrola slouží k tomu, aby se dodržovaly právní předpisy a opatření, aby byly chráněny veřejné prostředky vůči riziku, poškození, špatnému a neopatrnému zacházení s nimi nebo před protizákonným jednáním. Dle § 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, mezi veřejné prostředky patří veřejné finance, majetková práva a věci, které vlastní stát nebo právnická osoba vyjmenovaná v písmenu a) § 2 zákona č. 320/2001 Sb.

Aby mohla kontrola probíhat bez jakýchkoli problémů, měla by příspěvková organizace zřídit interní kontrolní systém, za který je zodpovědný ředitel příspěvkové organizace. Interní kontrolní systém se skládá z opatření stanovených organizací. Slouží k prevenci rizik, která hrozí při výkonu hlavního účelu, ke kontrole cílů, plnění plánu příspěvkové organizace a minimalizaci jejich dopadů.

Existují tři druhy kontroly:

- předběžná,
- průběžná,
- následná.

Předběžná kontrola slouží k zhodnocení plánu a jednotlivých úkonů. Všechny postupy musí být v souladu s právními předpisy, odsouhlasenými rozpočty, projekty a dalšími náležitostmi ovlivňujícími příspěvkovou organizaci.

Průběžnou kontrolu vykonávají kontrolní orgány. Přezkoumává se, zda jsou dodrženy veškeré podmínky a postupy při uskutečnění plánovaných úkonů. Ověřuje se, jestli byly přijaty případné změny, které reagují na ekonomickou a právní situaci, a jak byly aplikovány. O všech těchto modifikacích musí být veden písemný zápis. Při této kontrole se také připravují hlášení, zprávy a účetní výkazy. Po vyúčtování úkonů se kontroluje, zda veškerá sepsaná data a informace odpovídají skutečnosti.

Při následné kontrole je zkoumáno, jak jsou aplikovány přijaté změny, které byly stanoveny jako prevence před riziky, slouží k jejich likvidaci, nebo k minimalizaci jejich následků.

Pokud jsou při kontrole nalezeny nesrovnalosti, určí kontrolní orgán způsob náhrady a termín, do kterého je nutné náhradu vykonat. Zřizovatel vyšle svého zástupce, aby společně s ředitelem příspěvkové organizace tyto nesrovnalosti projednali.

2.3.7 Účetnictví příspěvkových organizací

Kvůli specifické povaze příspěvkových organizací je jejich účetnictví speciálně upraveno oproti účetnictví jiných právnických osob, jako jsou například akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

Zákony a předpisy, které upravují účetnictví příspěvkových organizací jsou:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky,
- vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech),

- vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků,
- vyhláška č. 220/2013 Sb., o požadavcích na schvalování účetních závěrek některých vybraných účetních jednotek.

Zákon o účetnictví řadí příspěvkové organizace mezi vybrané účetní jednotky, musí se tedy řídit Českými úředními standardy č. 701–710.

Pro příspěvkové organizace zřízené územními samosprávnými celky je povinné dodržovat směrnou účtovou osnovu stanovenou dle vyhlášky č. 410/2009, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Tato osnova je uvedena v přílohách diplomové práce.

Zřizovatel se může rozhodnout, jestli příspěvková organizace povede účetnictví v plném nebo zjednodušeném rozsahu. V obou případech se však účtuje podvojně. Pokud zřizovatel neudělí souhlas s vedením účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, je příspěvková organizace povinna vést účetnictví v plném rozsahu.

Výhody příspěvkových organizací, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, jsou například sestavení účtového rozvrhu jen s účtovými skupinami, pokud právní předpis nestanoví, že je nutné detailnější členění, nebo možnost sloučit účtování v deníku a hlavní knize.

Dle § 3 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, si příspěvkové organizace nemohou zvolit, zda budou používat jako účetní období kalendářní nebo hospodářský rok. Jelikož se jedná o účetní jednotku zřízenou zvláštním zákonem, je nutné dodržet jako účetní období kalendářní rok.

Účetní závěrku sestavuje příspěvková organizace k poslednímu dni svého účetního období, tedy k 31.12. daného roku. Musí vykazovat věrný a poctivý obraz skutečností příspěvkové organizace. Skládá se z několika dokumentů, které informují o stavu příspěvkové organizace, jejím hospodaření a financích za účetní období. Tyto informace jsou důležité například pro investory, banky, stát, zřizovatele, vedoucí pracovníky příspěvkové organizace, správce daně a další. (Máče, 2019)

Dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, se účetní závěrka skládá z:

- rozvahy,
- výkazu zisku a ztráty,
- přílohy, která obsahuje vysvětlující informace k výše zmíněným výkazům.

Vzorová rozvaha společně se vzorovým VZZ pro příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky jsou uvedeny v přílohách diplomové práce.

Pokud během účetního období přesáhnou u vybraných účetních jednotek současně aktiva 40 000 000 Kč a čistý obrat 80 000 000 Kč, je příspěvková organizace povinna sestavit i výkaz cashflow a přehled o změnách vlastního kapitálu. Této povinnosti ale odporuje vyhláška č. 410/2009 Sb., dle které příspěvkové organizace vedoucí účetnictví ve zkráceném rozsahu, nemusí tyto dva výkazy sestavovat. Vyhláška má však nižší právní sílu, proto by příspěvkové organizace měly dodržovat ustanovení zákona o účetnictví.

Existují tři typy účetních závěrek:

- řádná – sestaví se vždy k poslednímu dni účetního období,
- mimořádná – sestaví se v ostatních případech, například při likvidaci organizace,
- mezitímní – sestaví se, když to určí vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech), ve znění pozdějších předpisů.

2.3.8 Daňové povinnosti příspěvkových organizací

Daňové povinnosti příspěvkových organizací upravují platné zákony daňové soustavy České republiky a jelikož jsou příspěvkové organizace specifickými subjekty, je takové i jejich zdanění.

Dle zákona o dani z příjmů č. 586/1992 Sb. spadají příspěvkové organizace mezi veřejně prospěšné poplatníky. Veřejně prospěšný poplatník vykonává činnost, která není podnikáním, jako svou hlavní činnost.

Předmětem daně jsou pro příspěvkové organizace dle § 18a zákona č. 586/1992 Sb., příjmy:

- z reklamy,
- v podobě úroku,
- z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

Naopak příjmem není:

- příjem z nepodnikatelské činnosti za podmínky, že vynaložené náklady jsou vyšší,

- dotace nebo jiný příspěvek z veřejných rozpočtů,
- podpora od vinařského fondu,
- daň, poplatek nebo jiné peněžité plnění, které plyne obci nebo kraji,
- úplata, která je příjmem do státního rozpočtu za nájem a prodej státního majetku nebo za převod a užívání státního majetku.

§ 19 a § 19b definuje příjmy osvobozené od daně z příjmů. Pro příspěvkové organizace to jsou například peněžní dary pro školství a kulturu, příjmové úroky z přeplatků způsobené orgánem správy sociálního zabezpečení a další.

Činnosti, které jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny, jsou zahrnuty do základu a sníží se o výdaje na zajištění a udržení příjmu. Výsledná částka se upraví o daňové a nedaňové náklady a zdaní se 19 % sazbou.

Dle § 38mb nemusí veřejně prospěšný poplatník podávat daňové přiznání, v případě, že jeho příjmy nejsou předmětem daně, jsou osvobozené od daně nebo má příjmy z nichž je daň vybírána srážkou dle zvláštní sazby daně. V ostatních případech musí příspěvková organizace podat daňové přiznání do 1. 4. následujícího roku nebo do 1. 7. následujícího roku, pokud příspěvková organizace využije služeb daňového poradce.

Dle § 5 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, není stát, kraj, obec, organizační složky státu, krajů a obcí, dobrovolné svazky obcí a právnické osoby založené nebo zřízené dle zvláštního právního předpisu, osobou povinnou k dani. To však neplatí v případě, kdy právnická osoba, která nebyla zřízena za účelem podnikání, uskutečňuje ekonomickou činnost.

Přihlásit se k DPH, se musí subjekt, který má sídlo v České republice a jehož roční obrat přesáhne 2 000 000 Kč. V případě, že plátcův obrat nepřesáhne za 12 po sobě jdoucích měsíců 10 000 000 Kč, může si plátcův zvolit jako zdaňovací období kalendářní čtvrtletí. Pokud tato podmínka splněna není, je subjekt měsíčním plátcem a přiznání k DPH musí podávat každý měsíc.

Předmětem daně jsou uskutečněná zdanitelná plnění, která podléhají dani na výstupu a osvobozená plnění (bez nároku na odpočet daně a s nárokem na odpočet daně). Mezi činnosti osvobozené bez nároku na odpočet daně patří například stravování žáků ve školách, pokud je to součástí hlavní činnosti. (Peterová, 2016). Předmět daně je dále specifikován v § 2 zákona č. 235/2004 Sb.

2.3.9 Vnitřní předpisy

Dle Svobodové (2019)) si může účetní jednotka stanovit vlastní vnitřní předpisy, které musejí vycházet a odpovídat zákonným předpisům. Vnitřní předpisy jsou vypracovány na základě potřeby účetní jednotky.

Vnitřní předpisy slouží k vymezení pravidel, ujasnění a přesnějšímu stanovení práv a povinností u konkrétních činnostech účetní jednotky. Vždy musí být vedeny v písemné podobě.

Účetní jednotka takto může stanovit pravidla, postupy a povinnosti v případě, kdy činnost není zákonem nijak upravena, ale i v případě, kdy se na danou činnost či oblast činností vztahuje již platný zákonný předpis.

Mezi vnitřní předpisy patří:

- řády,
- směrnice,
- pokyny.

Ve vnitřním řádu je zakotvena struktura účetní jednotky, dále pak pravidla a zásady jednotlivých organizačních systémů a dalších významných soustav organizace. Účetní jednotka může sestavit řády organizační, sociální, ekonomické a technické.

Nejvýznamnějším řádem je organizační řád, který stanovuje strukturu účetní jednotky a definuje její organizační systém.

Směrnice jsou vypracovány tak, aby detailněji popsaly a definovaly náležitosti a pravidla jednotlivých činností. Díky těmto vnitřním předpisům může účetní jednotka vytvořit stálá ustanovení a automatizovat tak své funkce a chování.

Vnitřní pokyny detailně řeší některá vybraná ustanovení směrnic.

2.3.10 Transfery

Transfery tvoří významnou položku v rozpočtu příspěvkových organizací.

Dle ČÚS č. 703 transfer vyjadřuje poskytnutí finančních prostředků z veřejných rozpočtů, i pokud se jedná o zahraniční prostředky. Jedná se o:

- dotace,
- granty,
- nenávratné finanční výpomoci,

- peněžní dary,
- finanční výpomoci apod.

Transfer je příjemci poskytnut na základě dohody, nebo rozhodnutí poskytovatele. Příjemce se zavazuje použít transfer na uhrazení závazku nebo na pořízení aktiv. Pokud transfer nebude pro tyto účely zcela využit, musí nevyužitou část, nebo pokud by transfer nebyl využit vůbec pak všechny finanční prostředky, vrátit poskytovateli.

Průtokový transfer je poskytován skrze „Zprostředkovatele“, kterým může být vybraná účetní jednotka. Pro příspěvkovou organizaci je zprostředkovatelem obec. Transfer se poskytuje skrze rozpočet obce, nebo jako průtok peněžních prostředků přes bankovní účet obce příspěvkové organizaci. Ta pak o těchto prostředcích účtuje, jako by byly poskytnuty přímo z veřejného rozpočtu (např. závazek zaúčtuje vůči konkrétnímu ministerstvu, z jehož rozpočtu transfer odešel). (Svobodová, 2021)

Příspěvková organizace při transferech musí dle zákona o účetnictví aplikovat akruální princip. Ten stanovuje, že výnosy musí být účtovány dle časového hlediska, aby nebyl narušen obraz hospodaření příspěvkové organizace. Výnosy z transferu tedy musí být účtovány v účetním období, kdy vznikly a vyúčtovaly se náklady hrazené tímto transferem. Pokud je transfer poskytnut v jiném období, než kdy vznikají náklady, použije se časové rozlišení. Při účtování musí být dbáno na účel poskytnutí transferu, dobu jeho poskytnutí a výši peněžních prostředků, na kterou příspěvkové organizaci vzniká nárok. (Hopkins, 2019)

Pokud příspěvková organizace nezná výši nákladů, na které bude transfer čerpat, zaúčtuje na konci účetního období odhad čerpání transferu na účet 389 – Dohadné účty pasivní.

Investiční transfer je definován jako poskytnutí peněžních prostředků z veřejných rozpočtů na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Pokud dotaci na pořízení majetku poskytne zřizovatel, musí být peněžní prostředky, které zřizovatel přijal, určeny pro tento účel, jinak se mezi transfery neřadí. (Svobodová, 2021)

3 Identifikace vybraného územního samosprávného celku a jeho organizací

Na začátku této kapitoly je metodou deskripce představena vybraná obec, ke které se celá diplomová práce vztahuje. Je zde uvedena krátká historie a současný život v obci.

V další části jsou charakterizovány zřizované organizace společně s uvedením jejich zřizovacích listin. Pro jednotlivé vybrané organizace jsou vysvětlena společná ustanovení a pravidla, jakým jménem vystupují v právních úkonech a jednáních, předměty hlavní činnosti a definice doplňkových činností. Dále jsou definovány povinnosti týkající se svěřeného majetku, jeho správy, evidence a nakládání s ním a finančního hospodaření. V závěru každé zřizovací listiny jsou popsána práva a povinnosti vůči zřizovateli, a které dokumenty je povinná příspěvková organizace vyhotovit a odevzdat zřizovateli za každý kalendářní rok.

Zdrojem informací jsou webové stránky vybrané obce, Základní školy a Krytého bazénu.

Závěr kapitoly je věnován schvalování účetních závěrek, finančního plánu a kontrolní činnosti.

3.1 Vybraná obec

Vybraná obec se nachází v severní části pohoří Hrubý Jeseník. Rozprostírá se v údolí a kopíruje průtok řeky Bělé. Celkem zabírá rozlohu 2.451,6 ha. Leží hned vedle okresního města s léčebnými lázněmi a od polských hranic je vzdálená 31 km. V okolí obce se nachází lesy, kopce a nádherná čistá příroda, která je součástí Rychlebských hor.

První zmínky o osídlení spadají do 6. století, kdy se lidé ze slovanských kmenů usadili v okolí řeky Bělé.

Název, jak jej známe dnes, historie zmiňuje až v roce 1416. Nejspíše vznikl díky horníkům z Čech, kteří zde přišli na pozvání vlastníka obce Hynka Muščína, aby na vrchu Zlatý Chlum vydolovali železnou rudu a zlato.

Obec zasáhla 30letá válka, dále mor roku 1627 a také na Jesenicku velmi známé čarodějnické procesy, při nichž bylo upáleno celkem 16 žen z vybrané obce i okolních obcí.

Velmi významnou část obce tvoří turistický ruch. Nejen v sousedním městě se nachází několik zajímavostí jako Priessnitzovy léčebné lázně, Vodní tvrz, ale i v okolních obcích je možné navštívit např. Schrottovy lázně, Jeskyně na Pomezí, jeskyně na Špičáku, zámek Jánský vrch, Zlatorudné mlýny a spoustu dalších. Přímo ve vybrané obci lze nalézt vrch Zlatý Chlum společně s rozhlednou, která nese stejné jméno a je jednou ze tří dochovaných hraničních věží (zbylé dvě jsou Biskupská kopa a Cvilín), Čertovy kameny, Auto moto veterán muzeum, Muzeum vybrané obce a zajateckých táborů na Jesenicku, nebo pro nadšence sportu Adrenalin Park Jeseníky a mnoho cyklostezek a turistických tras.

K 1. 1. 2021 žilo ve vybrané obci 2 392 obyvatel (Český statistický úřad, 2021). Velká část obyvatel (58 %) za prací dojíždí do okolních měst, zbylých 42 % pracuje přímo v obci, z toho převážně většina v akciové společnosti, která se zabývá železářskými výrobky. Tato společnost v současné podobě vznikla v roce 1894 a od té doby se zabývá výrobou řetězů a železných součástí, jež se prodávají ve více než 30 zemích světa.

V obci se nachází dvě mateřské školy, Základní škola (1.–9. třída), Krytý bazén, kostel sv. Josefa, Dům s pečovatelskou službou nebo několik naučných stezek a cyklostezek.

V obci se každoročně koná mnoho akcí jako např. tradiční stavění a kácení Májky nebo Masopustní průvod, dále pak vánoční a velikonoční trhy, které jsou spojeny s Dílničkami a dnem otevřených dveří v Základní škole. Od roku 2016 se koná Den obce, který je největší kulturní událostí. První ročník těchto oslav se uskutečnil k výročí 600 let od založení vybrané obce a od té doby se koná každý rok.

Vybraná obec je společně s dalšími dvaceti třemi obcemi z okresu Jeseník v dobrovolném svazku obcí, který nese název Sdružení měst a obcí Jesenicka. (Program rozvoje vybrané obce © 2016)

3.2 Organizace zřizované vybranou obcí

Vybraná obec má celkem 9 organizací, které sama zřizuje, nebo které jsou navázané na její rozpočet.

Jedná se o:

- Krytý bazén,

- Dům s pečovatelskou službou,
- Základní škola,
- Mateřská škola A,
- Mateřská škola B,
- Obecní knihovna,
- Sbor dobrovolných hasičů z. s.,
- Ženy vybrané obce z. s.,
- Osvětová beseda z. s.

Pro účely této diplomové práce je analyzováno a porovnáno hospodaření příspěvkových organizací Krytý bazén vybrané obce a Základní škola vybrané obce. Tyto organizace plní ve vybrané obci i v celém regionu významné funkce a navštěvují je lidé z okolních obcí i z nedalekého Polska.

3.3 Základní škola vybrané obce

V této podkapitole je popsána Základní škola vybrané obce, je zde také uvedena její charakteristika a v závěru se nachází zřizovací listina této příspěvkové organizace.

3.3.1 Charakteristika Základní školy

Základní škola byla založena roku 1964 s 21 třídami, o rok později byla otevřena i školní kuchyně s jídelnou. Prvním ředitelem se tehdy stal Jindřich Jermář, který svou funkci svědomitě vykonával celých 26 let.

Ve škole se učí děti na prvním i druhém stupni, tedy od první až do deváté třídy. Ve školním roce 2021/2022 bylo otevřeno 16 tříd, které navštěvovalo 356 žáků. Průměrná zaplněnost jedné třídy je tedy 22,25 žáků.

V současnosti se škola skládá ze 7 budov, z toho 6 jich je propojeno dlouhou chodbou, školní kuchyně a jídelny (celkem 120 míst k sezení pro strážníky), venkovní třídy a sportovního areálu (běžecká dráha, dráha na skok do písku aj). V budovách se nachází 24 učeben, z toho je 8 odborných. Součástí školy je i školní družina, která se skládá ze 3 oddělení a školní klub s 1 oddělením. Školní družina je určena pro žáky do 5. třídy, školní klub je pak určen starším žákům. Obě tyto zařízení můžou žáci navštěvovat nejen po skončení výuky, ale také i v brzkých ranních hodinách, aby nemuseli na začátek výuky čekat venku před školou.

Ve školním roce 2022/2023 zde pracovalo 39 pedagogických pracovníků, 2 externí zaměstnanci, 6 správních pracovníků a 5 pracovníků ve školní jídelně. (webové stránky Základní školy vybrané obce © 2022)

Od roku 2019 je škola zapojena do mezinárodního projektu Erasmus+. Mezi země, které žáci společně s pedagogy zatím navštívili patří Španělsko, Island nebo Estonsko.

Škola je zapojena i do dalších grantů a programů jako je NPO – Doučování žáků, Ovoce do škol, Florbal, sport a výlety, Pomáháme školám k úspěchu, projekt VLNKA a další. Celkem se jedná o 10 projektů.

3.3.2 Zřizovací listina Základní školy

Dne 22. 9. 2010 vydala vybraná obec zřizovací listinu příspěvkové organizace Základní škola vybrané obce, která se řídí zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (dále školský zákon) a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zřizovací listina byla vydána na základě usnesení zastupitelstva vybrané obce č. 6/2010.

Základní škola vybrané obce vznikla jako samostatný právní subjekt usnesením Zastupitelstva vybrané obce č. 12/92 ze dne 16. 11. 1992.

Celý název organizace je Základní škola vybrané obce, okres Jeseník. Základní škola vybrané obce je od 1. 9. 2010 plátcem DPH.

Organizace vznikla za účelem zajištění základního vzdělání, výchovy žáků prvního až devátého ročníku v souvislosti s plněním povinné školní docházky a poskytování ostatních školských služeb. Organizace vykonává činnosti základní školy, školního klubu, školní družiny a školní jídelny.

Základní škola vybrané obce poskytuje základní vzdělání v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů.

Školní klub a školní družina vykonávají činnost zájmového vzdělání, které je poskytnuto žákům Základní školy s výsledkem naplnění volného času zájmovou činností. Tuto činnost upravuje § 111 školského zákona.

Dle § 119 školského zákona zajišťuje školní jídelna stravování žáků Základní školy a závodní stravování zaměstnanců téže organizace.

Příspěvková organizace vykonává doplňkovou činnost, kterou upravuje živnostenský zákon, obchodní zákoník, zákoník práce, daňové zákony a zákon o účetnictví. Doplňková činnost musí mít návaznost na hlavní činnost, nesmí narušit hlavní účel organizace. V účetnictví je vedena odděleně od hlavní činnosti a nesmí být ztrátová. Získané finanční prostředky budou využity ve prospěch hlavní činnosti.

Mezi doplňkovou činnost patří:

- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách č. 1–3 živnostenského zákona,
- pronájem nemovitosti, nemovitých prostor, bytových a nebytových prostor,
- organizace a pořádání kulturních, zábavných a sportovních akcí, organizování školení a kurzů, hostinská činnost, pronájem nemovitých prostor pro provozování nápojových automatů a kopírování.

Příspěvková organizace je právnickou osobou, která má vlastní právní subjektivitu. Statutárním orgánem je ředitel, jenž je jmenován a odvoláván Radou obce. Ředitel vystupuje v roli vedoucího zaměstnance a plní ji se všemi náležitostmi i úkoly. Mezi jeho povinnosti patří dodržování právních předpisů, respektování zásad a směrnic vydaných zřizovatelem. Dále rozhoduje o tvorbě vnitřní struktury organizace, vydává organizační a pracovní řád a další vnitřní předpisy příspěvkové organizace. Následně je organizační řád, a jakékoli jeho změny, předkládán zřizovateli ke schválení. Ředitel jmenuje svého zástupce, který jedná v jeho nepřítomnosti. Ředitel i zástupce zastupují příspěvkovou organizaci ve všech záležitostech a jednají jejím jménem tak, že k názvu organizace připojí vlastnoruční podpis.

Příspěvková organizace hospodaří se svěřeným majetkem a majetkem vlastním. Svěřeným majetkem je majetek, který zřizovatel organizaci předal k jejímu hospodaření a majetek, který organizace nabyla vlastní činností. Příspěvková organizace využívá veškerý nehmotný majetek na základě Smlouvy o výpůjčce. Stav a pohyb majetku zachycuje v účetnictví a vede o něm řádnou evidenci. Svěřený nemovitý majetek, lze uvést na dobu delší než 29 dnů jako výpůjčku třetím osobám pouze jménem zřizovatele, a to dle podmínek a rozhodnutí zřizovatele učiněného v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Se svěřeným majetkem příspěvková organizace nakládá a hospodaří v souladu s novelou zákona č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pokud není zákonem stanoveno jinak, je příspěvková organizace kompetentní k nakládání se svěřeným majetkem bez předchozího souhlasu zřizovatele.

Pro nabytí majetku darem do vlastnictví příspěvkové organizace, musí tento dar být předem odsouhlasen zřizovatelem dle § 27, odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb. Zřizovatel dává souhlas s přijímáním darů do hodnoty 40 000 Kč příspěvkovou organizací. Je povinností organizace evidovat tyto dary jako přijatou zálohu a vždy k poslednímu dni čtvrtletí evidenci předat Radě obce, aby zřizovatel mohl vydat souhlas s jejich přijetím. Následně se dar zařadí do rezervního fondu. Pokud se za dobu fungování stane majetek trvale nepotřebným, bude přednostně nabídnut zřizovateli.

Příspěvková organizace může nabýt majetek děděním za předpokladu předchozího písemného souhlasu zřizovatele. Pokud zřizovatel souhlas neudělí, je organizace nucena dědictví odmítnout.

Organizace je povinna se řádně o majetek starat, spravovat jej dle provozních předpisů a udržovat jej tak, aby jeho technický stav odpovídal obvyklému opotřebení a nedocházelo k neúměrnému snižování jeho hodnoty. Organizace obstarává provádění revizí a je povinna zajistit pojištění majetku (kromě pojištění svěřených nemovitostí, které zajišťuje zřizovatel).

Příspěvková organizace je vázaná na rozpočet zřizovatele. Zřizovatel stanovuje tento stav a odvodovou povinnost jako závazný ukazatel organizace vždy na kalendářní rok.

Jakmile organizace získá stanovené závazné ukazatele rozpočtu zřizovatele, vypracuje návrh finančního plánu, který odevzdá k odsouhlasení. Organizace je povinna se řídit závaznými ukazateli pro její hospodaření, které stanoví zřizovatel. Pravidelné vyhodnocení plnění finančních plánů je součástí kontroly hospodaření příspěvkové organizace.

Mezi finanční prostředky, se kterými může příspěvková organizace hospodařit, patří dotace, peněžní fondy, peněžní dary, prostředky získané vlastní činností a prostředky z rozpočtu zřizovatele.

Organizace získává příspěvek určený na provoz od zřizovatele. Výši příspěvku určuje zřizovatel v návaznosti na svůj rozpočet, výkony organizace a jiné požadavky.

Účetnictví organizace je vedeno od data jejího vzniku do dne zániku. Rozsah se řídí zákonem o účetnictví a dalšími právními předpisy. Usnesení Rady obce č. 7/2010 ze dne 18. 5. 2010 stanovuje, jak příspěvková organizace účtuje a vede účetnictví v plném rozsahu.

Pro účetní odepisování dlouhodobého hmotného a dlouhodobého nehmotného majetku je sestaven odpisový plán, kterým se organizace řídí a dodržuje jej. Dlouhodobý hmotný majetek zapůjčený k bezplatnému užívání organizace neodepisuje, jelikož je ve vlastnictví obce.

Příjmem organizace jsou veškeré výnosy z pronájmu majetku, prodej dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku a výnosy z prodeje zásob. Příjmem jsou také výnosy z prodeje ostatního majetku, nestanoví-li zřizovatel jinak.

Dluhy vůči organizaci jsou nepřetržitě sledovány a kontrolovány, aby nedošlo k promlčení, a aby dlužníci řádně plnili své povinnosti.

Organizace je povinna odvést finanční prostředky do rozpočtu zřizovatele, když jí to nařídí. Tato situace může nastat, když plánované výnosy jsou vyšší než plánované náklady, když jsou investiční zdroje vyšší, než je jejich potřeba, nebo pokud organizace poruší rozpočtovou kázeň dle § 28 odst. 7 zákona č. 250/2000 Sb.

3.4 Krytý bazén vybrané obce

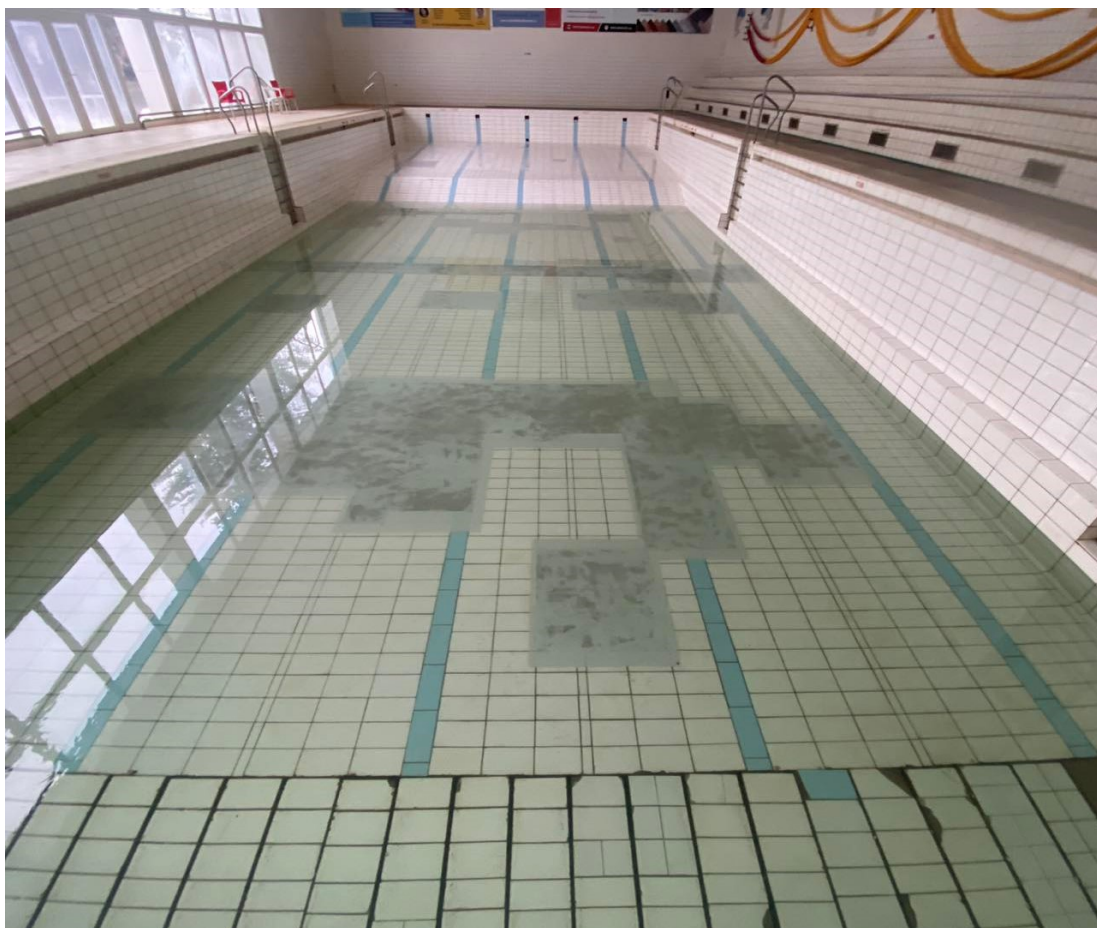
V této podkapitole se nachází popis příspěvkové organizace Krytý bazén, jeho charakteristika, nový projekt na rekonstrukci Krytého bazénu z roku 2020 a v závěru je uvedena zřizovací listina, kterou byl bazén zřízen.

3.4.1 Charakteristika Krytého bazénu

Krytý bazén se začal stavět roku 1971 a byl dokončen v roce 1978. Původní stavba se skládala z dvoupodlažní budovy s úpravou vody a občerstvením. V průběhu let došlo k dalším rekonstrukcím, avšak v souhrnu nedošlo ke zlepšení technologií umístěných v budově a ani ke zlepšení technického stavu objektu. Nyní příspěvková organizace disponuje jedním plaveckým bazénem o standardní délce 25 metrů a maximální hloubkou 210 centimetrů, venkovním areálem s hřištěm pro plážový volejbal, dětskými atrakcemi a s ruskými kuželkami.

V současné době jsou technologie Krytého bazénu velmi zastaralé a stav budovy je velmi špatný. (webové stránky Krytého bazénu vybrané obce © 2020)

Z důvodu velmi vážných závad na plavecké vaně, byl bazén uzavřen od 5. 12. 2022 do 26. 12. 2022. Jak je možné vidět na Obr. 3.1 i po opravách je bazén ve špatném stavu. Od 27. 12. 2022 je bazén opět v provozu, avšak vzhledem k vysokým cenám energií byla upravena provozní doba (o víkendech je bazén uzavřen).

*Obr. 3.1 Stav opravené plavecké vany Krytého bazénu vybrané obce v roce 2022
Zdroj: archiv Krytého bazénu vybrané obce*

V roce 2023 je plánovaná provozně-ekonomická přestávka v období od 1. 6. 2023 do 30. 9. 2023. K tomuto opatření došlo kvůli vysokým cenám energií, které navýšily náklady na provoz, a to vedlo ke zvýšení ztráty příspěvkové organizace na 7 mil. Kč. Toto rozhodnutí uskutečnil ředitel příspěvkové organizace a sdělil jej prostřednictvím tiskové zprávy ze dne 1. 2. 2023. (webové stránky Krytého bazénu vybrané obce © 2023)

Aby se stal Krytý bazén a jeho služby více atraktivními pro občany vybrané obce, byla zahájena spolupráce s trenéry pohybových aktivit z okolí. Jednou týdně je tak možné si v bazénu zacvičit AQUA Fit nebo AQUA Zumbu pod vedením odborných

lektorů. Tyto lekce jsou velmi oblíbené a navštěvují je všechny věkové kategorie s převážnou účastí žen ve středním věku.

Zastupitelstvo vybrané obce rozhodlo na svém druhém zasedání, které se konalo 16. 3. 2023, o poskytnutí částky ve výši max. 5 mil. Kč na provoz Krytého bazénu. Pokud by tato částka byla překročena a organizace se dostala do výrazné ztráty, byl by provoz bazénu ukončen. (webové stránky vybrané obce © 2022)

3.4.2 Projekt na rekonstrukci Krytého bazénu

Na začátku roku 2020, těsně před vypuknutím pandemie viru Covid-19, byl vyhotoven projekt na rekonstrukci Krytého bazénu.

Rekonstruovat se měla celá budova společně s přilehlým pozemkem viz. Obr. 3.2. Nová výstavba celého komplexu by tak přišla na 159 mil. Kč bez DPH. Projekt měl být z velké části financován vybranou obcí a spolufinancován okolními obcemi. Bohužel však během krátké doby nastala doba pandemie viru Covid-19 a k realizaci projektu tak nedošlo.

Obr. 3.2 Vizualizace projektu rekonstrukce Krytého bazénu

Zdroj: archiv Krytého bazénu vybrané obce

V současné době došlo k navýšení cen za stavební materiál, energie a další položky nutné pro výstavbu, tudíž vzrostla i finální cena rekonstrukce. Vybraná obec

momentálně nemá finance na provoz Krytého bazénu, především na nutné opravy zastaralého technického vybavení, tudíž nejsou dostatečné finance ani na uskutečnění projektu rekonstrukce.

3.4.3 Zřizovací listina Krytého bazénu vybrané obce

Dne 9. 12. 2004 dle usnesení zastupitelstva obce, vydala vybraná obec Zřizovací listinu příspěvkové organizace Krytý bazén vybrané obce, která je v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 84 odst. 2 písm. e), a podle §27 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů. Tato listina vstoupila v platnost dne 1. 1. 2005.

Hlavním účelem, pro který byla organizace zřízena, je provozování zařízení pro uspokojování potřeb občanů vybrané obce a blízkých obcí v oblasti sportu, rekreace, tělesné výchovy, rekondice, rekonvalescence a utužování zdraví a správa těchto zařízení.

Příspěvková organizace provozuje krytý plavecký bazén a venkovní plochy, které slouží pro rekreaci návštěvníků. Pro sportovní oddíly plavecké nebo vodácké umožňuje provoz vodních sportů. Mateřské a základní školy u organizace mohou absolvovat plavecký výcvik, který si organizuje škola sama, nebo speciální plavecká škola. Občanům je v areálu umožněna rehabilitace, rekreace, rekondiční a další služby.

Příspěvková organizace vykonává doplňkové činnosti, mezi které patří:

- hospodářská činnost,
- pronájem nebytových prostorů,
- organizování kurzů nebo školení,
- provádění plaveckého výcviku škol,
- organizace sportovních soutěží a závodů,
- hostinská činnost.

Ačkoli je tento seznam činností uveden ve zřizovací listině Krytého bazénu, tak není zcela přesný, jelikož hospodářská činnost je synonymem pro doplňkovou činnost. Z tohoto důvodu by bylo vhodné rozepsat tento pojem, aby nemohlo dojít k mýlce.

Doplňková činnost se v účetnictví vede zvlášť od činnosti hlavní. Hlavní činnost nesmí být vedlejší činností nijak narušena. Výsledkem doplňkové činnosti nesmí být

ztráta. Aby mohla organizace doplňkovou činnost vykonávat, musí vydat vnitřní předpis, který musí být schválen zřizovatelem. Hospodaření doplňkové činnosti upravuje § 28, odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

V právních jednáních vystupuje příspěvková organizace vlastním jménem.

Funkci statutárního orgánu zastává ředitel. Rada vybrané obce jmenuje a odvolává ředitele do jeho funkce na základě výsledku konkurzního řízení. Ředitel jmenuje svého zástupce, který jedná v jeho nepřítomnosti. Ředitel i zástupce zastupují příspěvkovou organizaci ve všech záležitostech a jednají jejím jménem tak, že k názvu organizace připojí vlastnoruční podpis. Ředitel zastává a plní pozici vedoucího zaměstnance organizace.

Příspěvková organizace využívá všechnen nehmotný majetek na základě Smlouvy o výpůjčce. Svěřený majetek je příspěvková organizace povinna evidovat, spravovat, pečovat o něj a udržovat jej tak, aby nedocházelo k neúměrnému snižování jeho hodnoty. Se svěřeným majetkem je nutno hospodařit tak, aby byl použit pouze pro činnosti stanovené ve zřizovací listině. Vzniká také povinnost majetek chránit před zeizením nebo zásahy neoprávněných osob. Za ochranu majetku odpovídá vedoucí organizace, tedy ředitel.

Příspěvková organizace může se svěřeným majetkem nakládat dle svého uvážení, ale nesmí majetek prodat, směnit, darovat, použít jej pro podnikání třetích osob, nebo jej vložit do obchodního majetku jiných právnických osob.

Stavební činnosti, které slouží k uskutečnění investic příspěvkové organizace, je možno uskutečnit pouze za předchozího písemného souhlasu zřizovatele. Bez souhlasu zřizovatele je možné uskutečnit opravy a údržbu majetku, pokud za jeden kalendářní rok nepřesáhnou náklady na tyto činnosti 20 000 Kč.

Pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, nebo jeho bezúplatný převod, je možné pouze za předchozího písemného souhlasu zřizovatele. Při převodu majetku musí organizace nabídnout majetek se všemi náležitými údaji na webových stránkách vybrané obce a v místním zpravodaji. Bez souhlasu zřizovatele lze převést pouze majetek přebytečný, nebo krátkodobý hmotný majetek, který již neupotřebí a krátkodobý nehmotný majetek. Majetek se musí převést v hodnotě obvyklé ceny.

Pro příjmy z těchto převodů je v účetnictví speciální oddíl, kde se vše zaznamenává. Takto získané finanční prostředky se použijí k obnově majetku ve správě organizace.

Spravovaný majetek může být pronajat na dobu kratší než 1 rok bez souhlasu zřizovatele. Pokud by byl pronájem delší než 1 rok, je to možné pouze za předchozího písemného souhlasu zřizovatele. Výška nájmu se stanoví jako obvyklá cena, ve zvláštních případech jako hodnota pokrývající náklady spojené s nájmem. Pro příjmy z nájmu je v účetnictví speciální oddíl, kde se vše zaznamenává. Takto získané finanční prostředky se použijí k údržbě a opravám majetku.

Pokud příspěvková organizace potřebuje pro fungování své hlavní činnosti majetek, který nevlastní, nebo nespravuje, může si jej pronajmout nebo vypůjčit na dobu neurčitou bez předchozího souhlasu zřizovatele, pokud je ve smlouvě o výpůjčce nebo pronájmu stanovená výpovědní lhůta nejvýše jako 3měsíční. Pro nájem nebo výpůjčku delší než 1 rok, nebo s výpovědní lhůtou delší než 3 měsíce, je potřebný předchozí písemný souhlas zřizovatele.

Jelikož vlastní příspěvková organizace nemovitosti, ukládá se jí povinnost plnit činnosti protipožární ochrany, ochrany životního prostředí, hygieny a bezpečnosti práce. Výše uvedené povinnosti musí organizace hlásit příslušným orgánům státní a komunální správy dle daných předpisů. V nemovitostech vykonává nebo obstarává organizace úklid, kontrolu a čištění komínů a žump, odvoz tuhého domovního odpadu, revize a zkoušky plynových, elektrických přístrojů a hydrantů.

Dle nařízení vlády č. 108/1994 Sb. a dle zákoníku práce je příspěvková organizace povinna pojistit se proti odpovědnosti za škodu. Nařízení č. 108/1994 Sb. však bylo k 1. 1. 2007 zrušeno a nahrazeno novým zákoníkem práce č. 262/2006 Sb.

Organizace získává příspěvek určený na provoz od zřizovatele. Výši příspěvku určuje zřizovatel v návaznosti na výkony organizace a jiné požadavky vždy na jeden kalendářní rok. Příspěvková organizace má povinnost předložit zřizovateli ke schválení závazné ukazatele pro hospodaření, které se vztahují k rozpočtu zřizovatele.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění upravuje finanční hospodaření organizace.

Zřizovatel může příspěvkovou organizaci kontrolovat v rozsahu, který sám stanoví a příspěvková organizace mu musí tyto kontroly umožnit.

Vždy na konci roku vypracovává organizace výroční zprávu o činnosti a zprávu o hospodaření za daný hospodářský rok. Následně je předkládá zřizovateli v termínech jím stanovených.

Příspěvková organizace je zřízena na dobu neurčitou. O jejím zrušení rozhoduje Zastupitelstvo obce.

3.5 Kontrola hospodaření příspěvkových organizací vybrané obce

Kontrola hospodaření příspěvkových organizací se řídí Kontrolním řádem vybrané obce, který byl sepsán v souladu se zákony č. 128/2000 Sb., č. 320/2001 Sb. a č. 16/2009 Sb.

Kontrolní řád je rozdělen do čtyř částí:

1. Finanční kontrola veřejných prostředků,
2. Řídící kontrola,
3. Interní audit,
4. Závěrečná ustanovení.

Finanční kontrolu provádí finanční výbor, kontrolní výbor nebo správcové dotací a hlavní ekonom obce. Z důvodu malé velikosti obecního úřadu není možné založit Kontrolní útvar, proto zaměstnanci na pozici referentů příslušných finančních okruhů odpovídají za správu těchto kategorií. Příspěvkové organizace jsou povinny vydávat dokumenty mezitímní účetní závěrky na konci každého čtvrtletí. Za vedení finančního hospodaření příspěvkových organizací jsou zodpovědní ředitelé těchto organizací. Kontrolní orgán, nebo pověřené zaměstnance pověřuje starosta nebo jeho zástupce.

Cílem finanční kontroly je dle § 4 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., prověření dodržování právních předpisů a opatření vydaných orgány veřejné správy, ochrana veřejných prostředků proti rizikům a jiným pochybnostem způsobeným porušením právních předpisů, zajištění informovanosti orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky a o jejich účtování a kontrola dodržení správného výkonu veřejné správy.

Metody finanční kontroly jsou definovány v § 6 zákona č. 320/2001 Sb., a jedná se o:

- zjištění skutečného stavu hospodaření s veřejnými prostředky a porovnání výsledku s příslušnou dokumentací,
- kontrola správnosti postupů při hospodaření s veřejnými prostředky,
- šetření a ověřování skutečností týkajících se operací,
- kontrolní výpočty,
- analýza finančních výkazů nebo dat v jiných informačních systémech a vyhodnocení korelace mezi nimi.

Finanční kontrola může být předběžná, průběžná a následná.

Řídící kontrolu vykonává starosta, zaměstnanci na pozici referentů, ředitelé příspěvkových organizací a účetní obce. Taktéž jako finanční kontrola se i řídicí kontrola rozděluje na předběžnou, průběžnou a následnou. Při předběžné kontrole se přezkoumávají veškeré podklady k pořádaným kulturním akcím, zjišťuje se, zda byl dodržen rozpočet schválený zastupitelstvem obce a všechny činnosti organizace byly v souladu s právními předpisy a posuzují se návrhy smluv z hlediska efektivnosti a hospodárnosti. Při průběžné a následné kontrole zjišťují pracovníci, zda byly dodrženy právní předpisy, jak je nakládáno s finančními prostředky, sledují veškeré operace obce, včetně majetku, jejich účtování a porovnávají skutečný stav s účetnictvím. Dále kontrolují, zda jsou závazky a pohledávky řádně plněny, když ne, tak jestli došlo k jejich vymáhání. Také se zkoumá, zdali je majetek řádně chráněn před zničením, zcizením či poškozením. Kontrola je zaměřena i na mzdy a mzdovou agendu či plnění přijatých nápravných opatření.

Vnitřní kontrolní systém obce je nastaven na 2 linie:

- linie řízení – kontrolu provádí vedoucí orgán veřejné správy, v tomto případě starosta. Týká se veškeré činnosti obce,
- linie interního auditu.

Interní audit se řídí zákonem č. 320/2001 Sb., a vyhláškou č. 64/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. Vyhláška č. 64/2002 Sb., však byla zrušena k 1. 8. 2004 a nahrazena vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole

ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

Cílem interního auditu je nezávislé objektivní přezkoumání operací a kontrolního orgánu obce. Dle § 28 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb., se audit zaměřuje na dodržení právních předpisů, plnění přijatých opatření, zda jsou eliminována rizika, která mohou ohrozit činnost orgánů veřejné správy, jestli řídicí kontrola včas a spolehlivě informuje řídicí orgán veřejné správy, zdali nastavený vnitřní systém je účinný a spolehlivě a včas reaguje na změny podmínek, a jestli dosažené výsledky odpovídají schváleným cílům.

Kvůli nedostatečné velikosti obce není zřízen útvar interního auditu. Jeho funkci zastávají pověřeni pracovníci obecního úřadu, členové finančních a kontrolních výborů a externí pracovníci.

Sestavuje se plán interního auditu, který je krátkodobý (na jeden rok) a střednědobý (na čtyři roky). Oba plány je možné doplnit ještě další kontrolou.

Roční interní audit se zabývá:

- proškolením funkčnosti kontrolního systému,
- kontrolou veřejných prostředků, dotací a plnění smluv,
- kontrolou kvality dodavatelských prací,
- vyřizováním stížností,
- usneseními rady a zastupitelstva obce a jejich plnění,
- plněním smluv,
- inventarizací majetku a jeho využíváním,
- účetnictvím,
- půjčkami, jejich splácením a včasným placením závazků,
- celkovým auditem v příspěvkových organizacích,
- dodržením schváleného rozpočtu.

Střednědobý plán obsahuje:

- kontrolu nakládání s byty ve vlastnictví obce,
- přidělování bytů ve vlastnictví obce,
- kontrolu plnění zákonů a vyhlášek,
- dodržování zákona o veřejných zakázkách,

- hospodaření v Obecním lese.

O uskutečnění auditu, zjištěných výsledcích a návrzích na opatření, musí být dle § 31 zákona č. 320/2001 Sb., veškeré podrobnosti sepsány ve zprávě a předány vedoucímu orgánu. Kontrola, zda navržená opatření byla přijata, by se měla uskutečnit do tří měsíců od zjištění nedostatků.

Závěrečná ustanovení definují formát příloh Kontrolního řádu vybrané obce.

Přezkoumání hospodaření příspěvkových organizací se uskutečňuje během května roku následujícího po kalendářním roce, který je zkoumán.

3.5.1 Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření příspěvkové organizace

Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření příspěvkové organizace vybrané obce je vystavena do konce měsíce následujícího po uskutečnění přezkoumání, tedy vždy do 30. 6. daného kalendářního roku.

Struktura zprávy je rozdílná pro každou příspěvkovou organizaci.

Základní škola vybrané obce má tuto zprávu rozdělenou na 10 částí:

1. **Využití příspěvků na činnost a využití dotací** v souladu s jejich účelem, sledování správnosti postupů při hospodaření s veřejnými prostředky – v této části jsou zkoumány příjmy, výdaje a hospodářský výsledek příspěvkové organizace.
2. **Kontrola dodržování smluvních vztahů** – jsou zkoumány všechny uzavřené smlouvy, které se týkají hlavní činnosti a majetku příspěvkové organizace.
3. **Vytvoření fondů** v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., v platném znění.
4. **Mzdové prostředky, mzdové zařazení pracovníků** – je zkoumán počet pracovníků za hospodářské období, náklady na jejich mzdy a platy a využití dotací od Úřadu práce na mzdy některých pracovníků.
5. **Penzijní pojištění** – zjišťuje, se kterým zaměstnancům je vyplácen příspěvek na penzijní pojištění a v jaké výši tento příspěvek je.
6. **Pracovní cesty** – sleduje se využití služebního vozidla Základní školy a placení silniční daně.

7. **Formální a věcná správnost účetnictví** – sleduje se průkaznost účetních dokladů, jejich náležitosti a správnost zaúčtování. Dále je kontrolována pokladní kniha, příděl do FKSP, přijaté a vydané faktury, dary a zůstatek peněžních prostředků na bankovním účtu a v pokladně.
8. **Stravování** – v této části jsou uvedeny kalkulace nákladů na stravné, je vyčíslena cena stravného dle kategorií (4 kategorie žáků Základní školy a 2 kategorie cizích strávnicků). Prodej cizím strávnickům je vedlejší ziskovou činností Základní školy.
9. **Inventarizace** – zde je uveden plán inventarizací pro sledovaný hospodářský rok, zpráva o průběhu a výsledku inventarizace majetku a závazků. Jsou zde také vypsány všechny doklady, které byly pro inventarizaci vyžádány.
10. **Závěr** – zde je uvedeno, jestli díky kontrole hospodaření Základní školy byly nebo nebyly zjištěny nedostatky a případné návrhy k jejich napravení.

Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření příspěvkové organizace, která je dobrovolně navíc součástí účetní závěrky Krytého bazénu vybrané obce, je rozdělena do 8 částí:

1. **Využití příspěvků na činnost a využití dotací** v souladu s jejich účelem, sledování správnosti postupů při hospodaření s veřejnými prostředky – v této části jsou zkoumány příjmy, výdaje a hospodářský výsledek příspěvkové organizace. V této části je také uvedena výše vstupného do prostor Krytého bazénu.
2. **Kontrola dodržování smluvních vztahů** – jsou zkoumány všechny uzavření smluv, které se týkají hlavní činnosti a majetku příspěvkové organizace.
3. **Vytvoření fondů** v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb., v platném znění.
4. **Mzdové prostředky, mzdové zařazení pracovníků** – je zkoumán počet pracovníků za hospodářské období, společně s náklady na jejich mzdy.
5. **Formální a věcná správnost účetnictví** – sleduje se průkaznost účetních dokladů, jejich náležitosti a správnost zaúčtování. Je zde také uveden zůstatek peněžních prostředků na bankovním účtu a v pokladně a přijaté dary. Za správnost účetnictví zodpovídá externí pracovnice, se kterou je uzavřena smlouva.

6. **Inventarizace** – obsahuje plán inventarizací pro sledovaný hospodářský rok.
7. **Závěr** – zde je uvedeno, jestli díky kontrole hospodaření Krytého bazénu byly, nebo nebyly zjištěny nedostatky a případné návrhy k jejich napravení.

Součástí zpráv obou příspěvkových organizací je zpráva o výsledku inventarizace, která je uvedena v příloze účetní závěrky dané příspěvkové organizace.

Kontrolu hospodaření příspěvkové organizace provádí auditorský tým složený ze 2 auditorů, kteří jsou zapsáni v rejstříku auditorů Komory auditorů České republiky. Tito pracovníci jsou stejní za celé sledované období. Zprávu schvaluje ředitel příspěvkové organizace, nebo pracovník na pozici ekonoma. Za zřizovatele je zpráva schválena starostou, místostarostou nebo účetní obecního úřadu vybrané obce.

4 Analýza hospodaření vybraných příspěvkových organizací a kontrola jejich hospodaření

Tato kapitola je členěna do 3 podkapitol, které detailně zkoumají náklady a výnosy, výsledky hospodaření, které jsou zaznamenány v tabulkách a vybrané údaje jsou i graficky znázorněny. První podkapitola se věnuje analýze Základní školy a jejího hospodaření. Ve druhé podkapitole je analyzován Krytý bazén a jeho hospodaření. Každá příspěvková organizace je analyzována zvlášť, jelikož mají velmi rozdílnou charakteristiku, hlavní i vedlejší činnosti a nelze srovnávat počet žáků, který je ve školním roce stabilní s počty návštěvníků Krytého bazénu. Ve třetí podkapitole jsou příspěvkové organizace srovnány mezi sebou na základě hospodářských výsledků, výše příspěvku poskytnutého zřizovatelem na provoz a jeho podílu na celkových výnosech.

Všechna data jsou sledována v letech 2019–2022, aby byl vidět zřejmý dopad pandemie viru Covid-19 v letech 2020–2021 a vysoký nárůst cen energií v roce 2022. Zpracované informace vycházejí z dokumentů účetních závěrek obou organizací, především pak z VZZ a výročních zpráv.

4.1 Analýza a kontrola hospodaření Základní školy vybrané obce

Tato podkapitola se zabývá detailní analýzou hospodaření Základní školy vybrané obce, v rámci které je zkoumán počet žáků a zaměstnanců, náklady, výnosy a výsledky hospodaření. Významnou roli pro hospodaření příspěvkové organizace mají i fondy, kterým jsou věnovány podkapitoly 4.1.5 a 4.2.5, kde bude popsána jejich tvorba, čerpání a využití.

4.1.1 Počet žáků a zaměstnanců

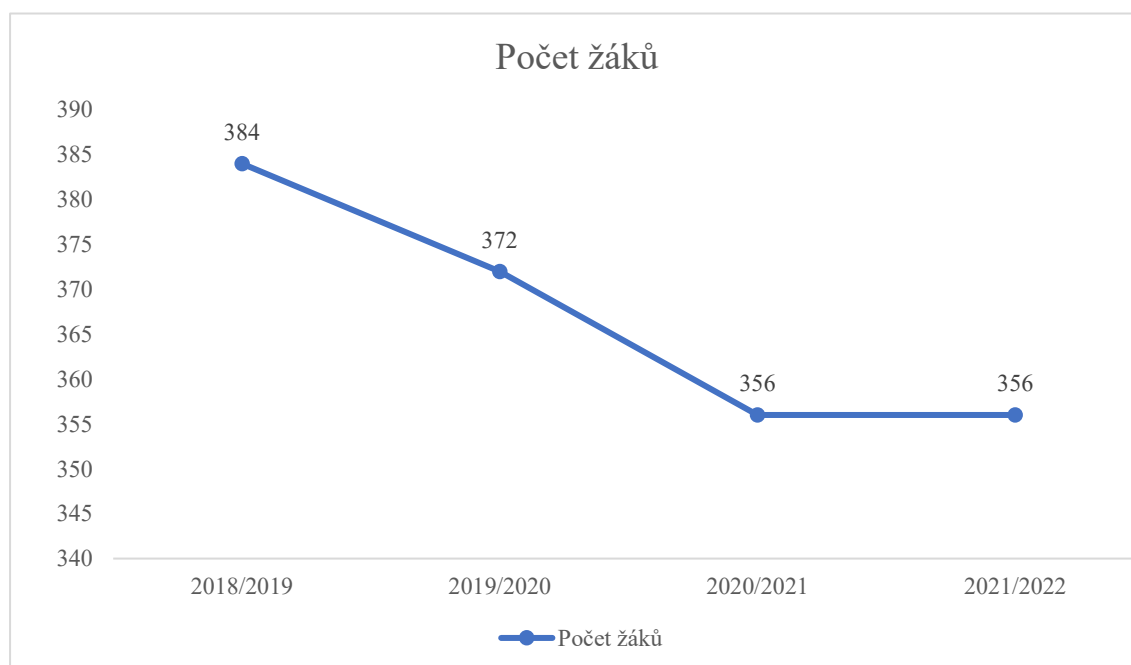
Tab. 4.1 znázorňuje počty tříd a žáků Základní školy vybrané obce ve školních letech 2019/2020 – 2022/2023.

Tab. 4.1 Počet žáků a kapacita Základní školy vybrané obce

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Počet žáků	384	372	356	356
Počet tříd	16	16	16	16
Kapacita školy	420	420	420	420

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Základní školy

Jak je možné vyčíst z Tab. 4.1 kapacita Základní školy a počet tříd za sledovaná období byly konstantní. Kapacitou školy se myslí, kolik žáků je za školní rok škola maximálně schopna pojmout a vzdělávat. Došlo pouze k obměně struktury jednotlivých tříd. V roce 2018/2019 měly všechny ročníky dvě třídy, kromě 2. ročníku, kde byla třída pouze jedna. V roce 2019/2020 byla situace podobná, jak v předchozím roce, tedy všechny ročníky měly dvě třídy, kromě 3. a 1. ročníku, kde byla třída pouze jedna. Ve školním roce 2020/2021 nastoupilo z okolních obcí více žáků do 6. ročníku, a tak byly otevřeny tři třídy. V ostatních ročnících byly třídy dvě, kromě ročníků 1., 2. a 4. V posledním sledovaném období pokračoval nárůst žáků 2. stupně, a tak byly tři třídy v 6. a 7. ročníku a dvě třídy v 8., 9. a 4. ročníku.

Graf 4.1 Počet žáků Základní školy za sledovaná období

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Základní školy

Během sledovaného období však klesal celkový počet žáků, jak je možné vidět v Grafu 4.1. Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo Základní školu 384 žáků, ve školním roce 2019/2020 to bylo už o 12 žáků méně, tedy 372 a v letech 2020/2021 a 2021/2022 to bylo a dalších 16 žáků méně, tedy 356. Došlo tak ke snížení naplnění kapacity Základní školy, která byla na začátku sledovaného období 91,4 % a na konci už pouze 84,8 %. Naplněnost kapacity za sledovaná období klesla o 6,6 %.

Tab. 4.2 udává počty zaměstnanců dle pracovního zařazení a celkový počet zaměstnanců Základní školy v jednotlivých sledovaných školních letech.

Tab. 4.2 Počet a složení zaměstnanců Základní školy

Zaměstnanci	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Vedení školy	3	4	3	4
Pedagogové	22	21	21	24
Vychovatelky	4	4	4	4
Asistenti pedagoga	6	5	5	5
Správní zaměstnanci	13	13	13	13
Celkem	48	47	46	50

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Základní školy

Dle Tab. 4.2 je možné vidět, že počet zaměstnanců se nijak výrazně za sledované období nelišil. Největší výkyv je vidět ve školním roce 2021/2022, kdy došlo k nárůstu pedagogických pracovníků. Detailněji se jednalo o pedagogy, kteří nejsou třídními učiteli. Za všechny školní roky se nezměnila struktura správních zaměstnanců, kam spadají zaměstnanci pracující ve školní jídelně, správci školy a uklízečky, a také sbor vychovatelek zůstal stejný.

4.1.2 Náklady Základní školy

Struktura nákladů příspěvkových organizací se liší od podnikatelských subjektů tím, že organizace rozdělují náklady na hlavní a doplňkovou činnost. Každá z těchto činností je pak sledována zvlášť. Podnikatelské subjekty, jako jsou např. obchodní a kapitálové společnosti vykazují náklady pouze pro hospodářskou činnost.

Základní škola vybrané obce vykonává jako hlavní činnost vzdělání a výchovu žáků 1.–9. stupně, provoz školní družiny a školního klubu a stravování žáků Základní školy (viz podkapitola 3.3.2). Do doplňkové činnosti spadá stravování cizích strávníků, pronájem prostor Základní školy a pořádání kulturních a sportovních akcí.

Hlavní činnost

V Tab. 4.3 jsou zobrazeny vybrané náklady Základní školy v letech 2019–2022. Zvoleny byly nákladové položky, které jsou pro hospodaření Základní

školy významné. Ostatní náklady byly sečteny a shrnuty v řádku Ostatní náklady. Data vycházejí z VZZ Základní školy a jsou matematicky zaokrouhlena na tis. Kč.

Tab. 4.3 Náklady Základní školy z hlavní činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
501	Spotřeba materiálu	2 102	6,52	1 416	3,99	1 927	5,06	2 245	5,70
502	Spotřeba energie	896	2,78	765	2,16	710	1,86	789	2,00
511	Opravy a udržování	406	1,26	289	0,81	369	0,97	489	1,24
512	Cestovné	331	1,03	23	0,06	62	0,16	56	0,14
518	Ostatní služby	1 760	5,46	1 415	3,99	1 540	4,04	2 754	6,99
521	Mzdové náklady	18 930	58,68	21 634	60,99	23 721	62,23	23 022	58,45
551	Odpisy DHM	137	0,42	132	0,37	143	0,38	242	0,61
558	Náklady z DDHM	635	1,97	1 732	4,88	969	2,54	1 305	3,31
	Ostatní náklady	7 060	21,89	8 068	22,74	8 677	22,76	8 486	21,54
Celkem		32 257	100	35 474	100	38 118	100	39 388	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Náklady příspěvkové organizace za sledovaná období rostly, tedy nejnižší byly v roce 2019 a nejvyšší v roce 2022.

Účet 501 – Spotřeba materiálu zahrnuje nákupy kancelářských potřeb, sportovního náčiní, školních pomůcek a čistících prostředků. Nejnižší hodnoty dosahovaly tyto náklady v roce 2020, což bylo zapříčiněno pandemií viru Covid-19, kdy byla zavedena online výuka na dálku. Žáci i učitelé byli převážně doma, kde spotřebovávali své vlastní pomůcky. V roce 2022 byly náklady na spotřebu nejvyšší a dostaly se nad úroveň před pandemií.

Účet 502 – Spotřeba energie obsahuje spotřebu elektrické energie, plynu a vody. Náklady této kategorie byly nejvyšší v roce 2019. Ačkoli došlo v roce 2022 k navýšení cen energií, škola využila již dříve uzavřených smluv a také se učitelé i žáci snažili

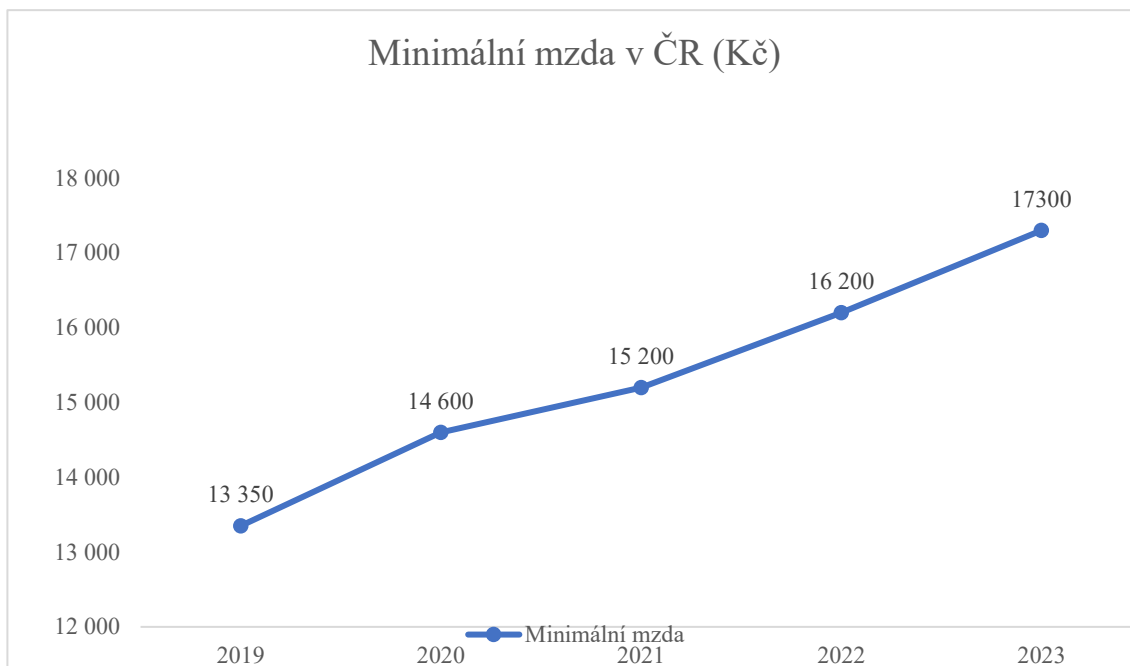
elektřinou šetřit, proto nedošlo k obzvláště výraznému nárůstu těchto nákladů. Lze ale očekávat, že v následujícím roce se navýšení cen projeví a tato položka bude mnohonásobně vyšší. Nejnížší hodnoty dosáhly náklady v roce 2021. Bylo to opět zapříčiněno pandemií viru Covid-19, kdy na část roku připadla online domácí výuka. Vedení školy po některých pedagogických zaměstnancích nevyžadovala 100% přítomnost v prostorách školy po dobu výuky, bylo jim dovoleno učit z domu.

Náklady na opravy a udržování byly kvůli pandemii nejnižší v roce 2020, kdy nedosahovaly ani 300 000 Kč a nejvyšší v roce 2022, kdy škola byla již v klasickém provozu a bylo tedy nutné potřeba více oprav.

Pandemie měla taktéž vliv na cestovné, jelikož od roku 2020 i následující rok poté bylo zakázáno cestovat do zahraničí. Neuskutečnil se tedy projekt Erasmus+, což mělo velký dopad na cestovné. To v roce 2020 kleslo oproti roku 2019 o téměř 308 000 Kč. I v roce 2021 nebyly tyto náklady nijak vysoké, jelikož vládou byla přijata další opatření jako je uzavření okresů od 21. 3. 2021 do 11. 4. 2021, aby se zamezilo přenosu viru a další nákaze. (MVČR © 2021)

Nejvýznamnější položkou nákladů jsou mzdové náklady, které za každé sledované období tvoří více jak 58 % celkových nákladů. Vynaložená částka každoročně rostla do roku 2021. To bylo zapříčiněno růstem platů učitelů a minimální mzdy, protože počet zaměstnanců se ve školních letech 2018/2019 – 2020/2021 snižoval. Zvýšil se skokově pouze ve školním roce 2021/2022.

Jak je možné vidět na Grafu 4.2, minimální mzda od roku 2019 do roku 2023 vzrostla celkem o 3 950 Kč.

Graf 4.2 Minimální mzda v ČR 2019-2023

Zdroj: Vlastní zpracování dle www.vzp.cz/platci/informace/obzp/minimalni-mzda

Tab. 4.4 zobrazuje vývoj průměrné mzdy na 1 zaměstnance Základní školy ve sledovaném období.

Tab. 4.4 Průměrná měsíční mzda zaměstnance Základní školy

	2019	2020	2021	2022
Průměrný počet zaměstnanců	48	47	48	50
Mzdové náklady (Kč)	18 929 750	21 634 233	23 720 909	23 021 998
Průměrná měsíční mzda (Kč)	32 864	38 359	41 182	38 370

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Průměrný počet zaměstnanců je vypočítán jako prostý průměr 2 po sobě jdoucích školních roků a matematicky zaokrouhlen. V roce 2022 je pak počet zaměstnanců roven školnímu roku 2021/2022. Dle Tab. 4.4 je možné vidět růst průměrné měsíční mzdy na jednoho zaměstnance Základní školy do roku 2021, což vysvětluje růst celkových mzdových nákladů. V roce 2022 průměrná mzda klesla, jelikož škola přijala více zaměstnanců, kteří spadají do nižších platových tříd a nebyly vyplaceny náhrady za online výuku, jelikož již žádná neprobíhala.

Celkové mzdové náklady dosáhly nejvyšší hodnoty 23 720 909 Kč v roce 2021 kvůli vysokým náhradám a odměnám za online výuku. Nejnižší pak byly v roce 2019, kdy byly ve výši 18 929 750 Kč.

Příspěvková organizace dbá na modernizaci svých prostorů a zajištění co nejlepšího vzdělávání svým žákům, proto každoročně investuje do pořízení nového dlouhodobého majetku a rekonstrukce školních budov. Tomuto odpovídají i odpisy, které nejsou konstantní. Nejnižší byly v roce 2020, kdy kvůli pandemii nebylo potřeba, a ani možné investovat do nového hmotného majetku. V tomto roce dosahovaly odpisy výše 131 688 Kč. U příspěvkové organizace se účetní odpisy rovnají daňovým odpisům, tedy částka na účtu 551 – Odpisy DHM svou výší odpovídá daňovým odpisům. Tato situace není nejvhodnější, jelikož účetní odpisy by měly vyjadřovat skutečné opotřebení majetku. Dle § 30 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů bylo možné hmotný majetek pořízený od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021 zařazený v odpisové skupině 1 plně odepsat během 12 měsíců od pořízení a hmotný majetek zařazený v odpisové skupině 2 odepsat během 24 měsíců od pořízení s tím, že během prvních 12 měsíců se odepíše 60 % majetku a v dalších 12 měsících zbylých 40 %. Jedná se o tzv. mimořádné odpisy, které škola uplatnila v letech 2021 a 2022. I z tohoto důvodu jsou v tomto období odpisy vyšší.

Účet 551 – Odpisy DHM zahrnuje nejen odpisy DHM, ale také i odpisy projektů EU. Základní škola i vybraná obec totiž dlouhodobě spolupracují s Polskem, kdy pořádají vzájemné návštěvy. Základní škola má taktéž partnerskou školu v České republice, která se nachází ve Stodu u Plzně.

V roce 2020 došlo k téměř ztrojnásobení nákladů z DDHM. Bylo to z důvodu nutnosti zakoupení nových počítačů pro pedagogy k zajištění online výuky na dálku.

Základní škola během sledovaných let vynaložila i náklady na služby. Výše těchto nákladů se však nijak zásadně neliší kromě poklesu v roce 2020, který byl zapříčiněn pandemií viru Covid-19.

Doplňková činnost

Jako doplňkovou činnost má příspěvková organizace ve své zřizovací listině uveden pronájem prostor Základní školy, stravování cizích strážníků ve školní jídelně a pořádání kulturních a sportovních akcí.

Tab. 4.5 zobrazuje náklady příspěvkové organizace pro doplňkovou činnost za sledovaná období.

Tab. 4.5 Náklady Základní školy z doplňkové činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
501	Spotřeba materiálu	455	40,05	426	41,24	437	39,19	488	39,35
502	Spotřeba energie	63	5,55	45	4,36	48	4,30	55	4,44
511	Opravy a udržování	21	1,85	24	2,32	24	2,15	24	1,94
518	Ostatní služby	11	0,97	17	1,65	14	1,26	14	1,13
521	Mzdové náklady	359	31,60	328	31,75	361	32,38	410	33,06
551	Odpisy DHM	31	2,73	29	2,81	28	2,51	28	2,26
558	Náklady z DDHM	6	0,53	6	0,58	20	1,79	18	1,45
	Ostatní náklady	190	16,73	158	15,30	183	16,41	203	16,37
Celkem		1 136	100	1 033	100	1 115	100	1 240	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Jelikož se jedná o doplňkovou činnost, jsou jednotlivé náklady v rámci sta tisíců. Pro porovnání u hlavní činnosti se některé náklady pohybovaly v rámci milionů. Nejvyšší celkové náklady byly v roce 2022. Nejnižší byly v roce 2020, kdy začala pandemie viru Covid-19. Tento rok dosáhly celkové náklady 1 033 tis. Kč.

V rámci doplňkové činnosti patří do spotřeby materiálu především čisticí prostředky a suroviny na uvaření jídla pro cizí strávníky. Mezi další náklady se řadí spotřeba energie při pronájmu prostor školy a vaření ve školní kuchyni.

Nejvýznamnější položkou jsou mzdové náklady stejně jako u hlavní činnosti. Ty za každý rok ve sledovaném období tvoří alespoň 31 % z celkových nákladů na doplňkovou činnost. Nejnižší byly v roce 2020, kdy byla škola na část roku kvůli pandemii viru Covid-19 uzavřena. Tehdy byly mzdové náklady ve výši 328 tis. Kč. Nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2022, kdy se škola i školní jídelna vrátily do normálního plného provozu.

4.1.3 Výnosy Základní školy

Základní škola jako příspěvková organizace nemá jako hlavní cíl dosažení zisku, ale je zřízena za účelem poskytování základního vzdělání žákům 1.–9. ročníku.

Výnosy této organizace sleduje zvlášť pro hlavní a doplňkovou činnost.

Hlavní činnost

Tab. 4.6 zobrazuje výnosy Základní školy pro hlavní činnost od roku 2019 do roku 2022.

Mezi výnosy hlavní činnosti Základní školy patří výnosy z prodeje služeb, z pronájmu, čerpání fondů, transfery, úroky a ostatní výnosy. Úroky jsou v Tab. 4.6 zahrnuty do řádku Ostatní výnosy, jelikož za všechna sledovaná období nedosáhly ani 0,01 % a nejsou tedy pro hospodaření příspěvkové organizace nijak významné. Transfery obsahují příspěvek na provoz od zřizovatele.

Tab. 4.6 Výnosy Základní školy z hlavní činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
602	Výnosy z prodeje služeb	1 505	4,70	750	2,13	966	2,55	1 536	3,92
603	Výnosy z pronájmu	88	0,27	41	0,12	36	0,09	96	0,25
648	Čerpání fondů	65	0,20	68	0,19	38	0,10	146	0,37
672	Výnosy vybraných místních institucí z transferů	30 169	94,18	34 273	97,13	36 619	96,50	37 183	94,91
	Ostatní výnosy	208	0,65	153	0,43	290	0,76	217	0,55
Celkem		32 035	100	35 285	100	37 949	100	39 178	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Dle Tab. 4.6 je možné vidět, že výnosy z hlavní činnosti každoročně rostly, je na nich možné pozorovat rostoucí trend. Nejnižší výnosy zaznamenala Základní škola v roce 2019, kdy činily 32 035 tis. Kč a nejvyšší v roce 2022.

Nejvýznamnější položkou jsou výnosy vybraných místních institucí z transferů, který každý rok tvoří alespoň 94 % z celkových výnosů příspěvkové organizace. Přesněji v roce 2019 to bylo 94,18 %, v roce 2020 97,13 %, v roce 2021 96,50 % a v roce 2022 94,91 %. Tento účet se skládá z příspěvku zřizovatele na provoz příspěvkové organizace, dalších účelových dotací a prostředků na mzdy zaměstnanců od finančního úřadu. Škola totiž zaměstnává jednoho zaměstnance z finančního úřadu na pozici školník. Mezi účelové dotace patří zejména projekt Erasmus+, projekt Pomáháme školám k úspěchu nebo florbalové programy aj. Příspěvek od zřizovatele byl každý rok jiný, ale nikdy neklesl pod 3 mil. Kč. V roce 2019 byl ve výši 3 101 077 Kč, v roce 2020 to bylo 3 525 000 Kč, za rok 2021 činil příspěvek 3 398 866 Kč a za rok 2022 to bylo 3 785 000 Kč.

Účet 602 – Výnosy z prodeje služeb zahrnují výnosy ze stravného žáků a učitelů, provozu školní družiny a klubu a z provozu školních kroužků. Jelikož je součástí příspěvkové organizace i školní kuchyně s jídelnou, pochází největší část výnosů z prodeje služeb za stravné. Nejvyšší hodnoty dosáhly tyto výnosy v roce 2022, kdy se jejich hodnota dostala nad částku před rokem 2019, a nejnižší pak v roce 2020. Za nízký výnos v roce 2020 může pandemie viru Covid-19, jelikož školní jídelna společně se školou byly na určitou část roku zavřené. Tento vliv se projevil i v roce 2021, kdy výnosy byly stále pod hranicí roku 2019.

Ostatní výnosy z činnosti nedosahují za sledovaná období ani 1 % a nejsou tudíž pro hospodaření příspěvkové organizace nijak významnou položkou.

Čerpání fondů Základní školy bude více popsáno v podkapitole 4.1.5.

Doplňková činnost

Jak již bylo uvedeno, Základní škola se věnuje doplňkové činnosti, kam spadá pronájem prostor, stravování cizích strávníků a pořádání kulturních a sportovních akcí.

Následující Tab. 4.7 zobrazuje výnosy dosažené doplňkovou činností. Do těchto výnosů patří výnosy z prodeje služeb, z prodaného zboží a výnosy z ostatní činnosti. Na rozdíl od hlavní činnosti se v doplňkové činnosti nenachází úroky.

Tab. 4.7 Výnosy Základní školy z doplňkové činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
602	Výnosy z prodeje služeb	1 356	99,20	1 280	98,92	1 311	99,09	1 447	99,52
604	Výnosy z prodaného zboží	5	0,37	4	0,31	4	0,30	6	0,41
649	Ostatní výnosy z činnosti	6	0,44	10	0,77	8	0,60	1	0,07
Celkem		1 367	100	1 294	100	1 323	100	1 454	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Základní škola dosahovala nejvyšších výnosů v roce 2022, kdy byly ve výši 1 454 tis. Kč. V předešlých letech nastal pokles kvůli vlivu pandemie viru Covid-19 a nejnižší výnosy byly zaznamenány v roce 2020 ve výši 1 294 tis. Kč.

Největší podíl na celkových výnosech z doplňkové činnosti tvoří výnosy z prodeje služeb. Zde patří stravné cizích strávníků ve školní jídelně, pronájem prostor školy a pořádání kulturních a sportovních akcí jako je např. Bál, YARDA nebo Zahradní slavnost.

Výnosy z prodaného zboží nejsou pro hospodaření příspěvkové organizace významné, jelikož za sledovaná období nepřesáhly 0,5 %. Velmi podobně jsou na tom i ostatní výnosy z činnosti, které od roku 2019 nedosáhly 1% podílu na celkových nákladech z doplňkové činnosti a také se řadí k nevýznamným položkám pro hospodaření Základní školy.

4.1.4 Výsledky hospodaření Základní školy

Následující Tab. 4.8 zobrazuje výsledky hospodaření Základní školy v letech 2019–2022. Jelikož příspěvková organizace sleduje zvlášť hlavní a doplňkovou činnost, je tato situace zaznamenána v tabulce na jednotlivých řádcích. Celkový výsledek hospodaření za obě činnosti je v posledním řádku tabulky.

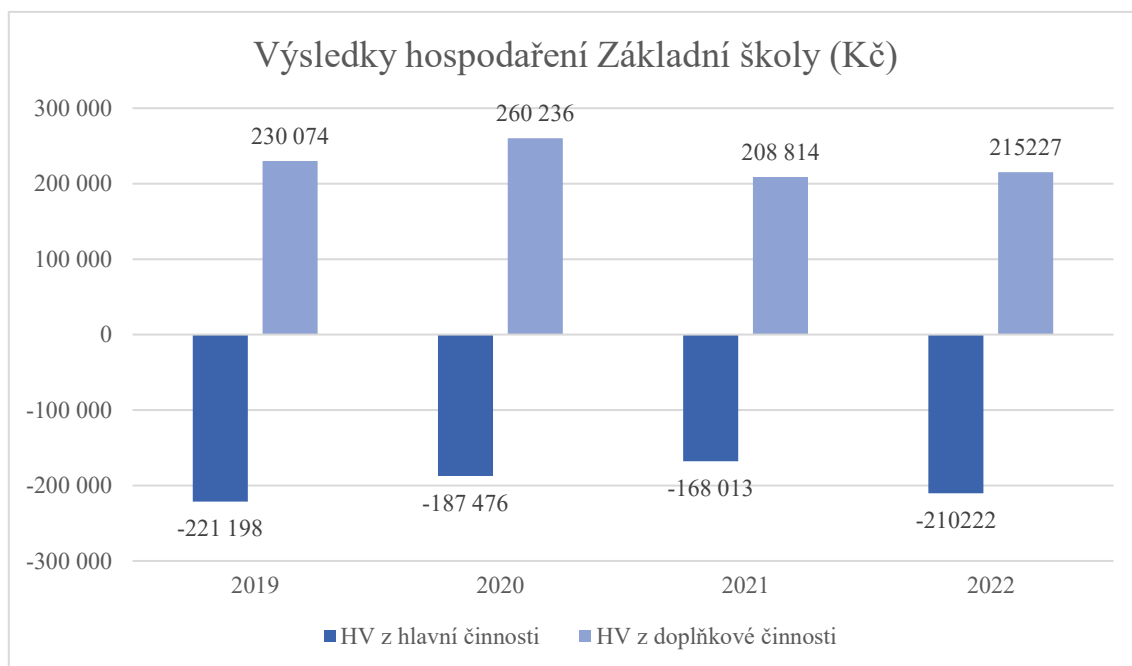
Tab. 4.8 Výsledky hospodaření Základní školy (v Kč)

Výsledek hospodaření	2019	2020	2021	2022
HV z hlavní činnosti	-221 198	-187 476	-168 013	-210 222
HV z doplňkové činnosti	230 074	260 236	208 814	215 227
HV Celkem	8 876	72 760	40 801	5 005

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

Nejvyššího hospodářského výsledku dosáhla příspěvková organizace v roce 2020. Nejnižší hospodářský výsledek byl v roce 2022 ve výši 5 005 Kč. K růstu v letech 2020 a 2021 došlo kvůli pandemii viru Covid-19, která měla vliv na výši nákladů, kterých škola dosahovala. Vzhledem k tomu, že škola je neziskovou organizací, nemusí být její hospodářské výsledky nijak vysoké.

Jak je možné vidět na grafu 4.3 je ve všech sledovaných obdobích hospodářský výsledek z doplňkové činnosti vyšší než výsledek hospodaření z hlavní činnosti, který je ztrátový. Kvůli zápornému výsledku z hlavní činnosti nedosahuje celkový hospodářský výsledek za neomezeného klasického provozu ani 10 000 Kč. Výjimkou jsou HV za provozu Základní školy za doby pandemie a vládních opatření, které jsou v rámci desetitisícových hodnot.

Graf 4.3 Výsledky hospodaření Základní školy

Zdroj Vlastní zpracování dle VZZ Základní školy

4.1.5 Fondy Základní školy

Príspevková organizace hospodaří se 3 fondy. Jedná se o:

- rezervní fond,
- fond investic,
- FKSP.

Rezervní fond je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření, nespotřebovaných dotací z rozpočtu EU a z peněžních darů. Je čerpán např. na pokrytí ztráty.

Fond investic je tvořen peněžními prostředky ve výši odpisů nehmotného a hmotného majetku dle schváleného odpisového plánu a čerpán je na technické zhodnocení nebo pořízení nového dlouhodobého majetku.

FKSP je tvořen základním přidělem ve výši 2 % ze mzdových nákladů. Peněžní prostředky tohoto fondu jsou čerpány na rekreaci zaměstnanců, kulturu, tělovýchovu a sport, dary a také jako forma příspěvku na penzijní připojištění.

Následující Tab. 4.9 zobrazuje tvorbu, čerpání a zůstatek jednotlivých fondů za roky 2019–2022.

Tab. 4.9 Hospodaření s fondy Základní školy (v Kč)

Fondy		2019	2020	2021	2022
FKSP	Tvorba	374 309	429 261	472 940	457216
	Čerpání	309 543	63 775	329 141	652400
	Zůstatek	485 746	851 232	995 031	799 847
Rezervní fond	Tvorba	115 074	805 861	1 052 416	708 922
	Čerpání	821 464	72 549	1 101 320	1 438 501
	Zůstatek	969 099	1 702 411	1 653 507	923 928
Fond investic	Tvorba	167 912	160 989	171 626	229 577
	Čerpání	0	119 672	634 692	51 602
	Zůstatek	802 256	843 573	380 508	558 483
Ve fondech celkem		2 257 101	3 397 216	3 029 046	2 282 258

Zdroj: Vlastní zpracování dle příloh k rozvaze Základní školy

V Tab. 4.9 je možné vidět skokový nárůst mezi roky 2019 a 2020 u FKSP a rezervního fondu, kdy se zůstatky na fondech téměř zdvojnásobily. To je důsledkem pandemie viru Covid-19 a růstem mezd. Ta měla také za důsledek extrémní snížení čerpání z FKSP. Položkou, na kterou se nejvíce používají peněžní prostředky

tohoto fondu je kultura, tělovýchova a sport. Vzhledem k situaci v ČR v roce 2020, nebylo možné pořádat sportovní a kulturní akce, a proto bylo čerpání na tuto položku o 99,8 % nižší oproti předchozímu roku. Tvorba fondu, neboli v tomto případě základní příděl, každoročně vzrostla kvůli zvýšení mzdových nákladů. U rezervního fondu došlo taktéž ke snížení čerpání peněžních prostředků mezi roky 2019 a 2020 v důsledku pandemie viru Covid-19, a proto byl v tomto roce nejvyšší zůstatek.

V roce 2019 se peněžní prostředky z fondu investic nečerpaly. V roce 2021 a 2022 se fond čerpal na nové vybavení počítačové učebny, interaktivní tabule a další dlouhodobý majetek.

Ačkoli je celkový zůstatek peněžních prostředků ve fondech v rámci milionů, škola s fondy hospodaří svědomitě a může vysoké zůstatky využít v budoucích letech.

Základní škola může také tvořit fond odměn, který by sloužil na pokrytí odměn zaměstnanců.

4.2 Analýza a kontrola hospodaření Krytého bazénu vybrané obce

Tato podkapitola se zabývá podrobnou analýzou hospodaření Krytého bazénu vybrané obce. Zkoumá návštěvnost bazénu, počet zaměstnanců, náklady a výnosy příspěvkové organizace, výsledky hospodaření a fondy.

4.2.1 Počet návštěvníků a zaměstnanců

Za sledovaná období se struktura a počet zaměstnanců příspěvkové organizace nezměnil. Po celou dobu bylo zaměstnáno 6 pracovníků a jeden ředitel Krytého bazénu, celkem tedy 7 osob.

Tab. 4.10 zobrazuje počet návštěvníků, prodaných permanentek a počet hodin plaveckého výcviku základních škol z okolních obcí společně s dosaženými tržbami. Všechny tyto položky ovlivňují výši tržeb. Nelze se věnovat pouze počtu návštěvníků, protože by došlo ke zkreslení sledovaných dat. Návštěvnost je udána v osobách, prodané permanentky v kusech a základní školy v počtu hodin absolvovaného plaveckého výcviku.

Tab. 4.10 Návštěvnost Krytého bazénu

	2019	2020	2021
Návštěvnost (osoby)	50 830	20 390	11 358
Permanentky (ks)	806	478	374
Základní školy (hod.)	500	50	225
Tržby (Kč)	1 507 785	924 587	689 072

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Krytého bazénu

Jak zobrazuje Tab. 4.10, nejnižší návštěvnost, počet prodaných permanentek a tržby byly v roce 2021. Bylo to zejména kvůli pandemii viru Covid-19 a kvůli nutným opravám, kdy bylo nutné bazén uzavřít. K jakým opravám došlo bude detailněji popsáno v následující sekci u účtu Opravy a udržování. Rok 2022 zde není promítnut, jelikož data jsou čerpány z výročních zpráv. Výroční zpráva pro rok 2022 bude zveřejněna až v průběhu května 2023.

4.2.2 Náklady Krytého bazénu

Jelikož je Krytý bazén příspěvkovou organizací zřizovanou vybranou obcí, sleduje své náklady zvlášť pro hlavní a doplňkovou činnost.

Příspěvková organizace má dle své zřizovací listiny stanovenou jako hlavní činnost uspokojení potřeb občanů vybrané obce a okolí v oblasti sportu, rekreace, tělesné výchovy, utužování zdraví a správu zařízení k tomu sloužících. Doplňkovou činností je pro Krytý bazén pronájem nebytových prostor, kurzy a školení, pořádání vlastního plaveckého výcviku škol, soutěží a závodů.

Hlavní činnost

Tab. 4.11 zobrazuje náklady Krytého bazénu z hlavní činnosti. Vybrány byly pouze náklady, které jsou významné pro hospodaření příspěvkové organizace. Ostatní náklady, jako je např. zákonné sociální pojištění nebo ostatní finanční náklady, byly shrnuty do řádku Ostatní náklady.

Tab. 4.11 Náklady Krytého bazénu z hlavní činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
501	Spotřeba materiálu	187	4,26	193	4,65	185	3,98	253	3,66
502	Spotřeba energie	1 546	35,18	1 144	27,55	1 517	32,67	3 381	48,95
511	Opravy a udržování	21	0,48	28	0,67	31	0,67	220	3,19
518	Ostatní služby	180	4,10	160	3,85	146	3,14	234	3,39
521	Mzdové náklady	1 819	41,40	1 926	46,38	2 011	43,31	2 069	29,96
551	Odpisy DHM	23	0,52	36	0,87	36	0,78	0	0
558	Náklady z DDHM	6	0,14	10	0,24	16	0,34	17	0,25
-	Ostatní náklady	612	13,93	656	15,80	701	15,10	733	10,61
Celkem		4 394	100	4 153	100	4 643	100	6 907	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Krytého bazénu

Dle Tab. 4.11 byly celkové náklady z hlavní činnosti nejvyšší v roce 2022, kdy jejich hodnota byla 6 907 tis. Kč a nejnižší v roce 2020, kdy dosahovaly hodnoty 4 153 tis. Kč. Ačkoli byl bazén kvůli pandemii viru Covid-19 na velkou část roku 2020 uzavřen, celkové náklady se snížily jen o 241 tis. Kč, což je pouze 5,5 % oproti roku 2019. V roce 2022 vzrostly náklady o 2 264 tis. Kč, což je o 48,8 % více než velikost nákladů v předešlém roce. Tento velký nárůst byl zapříčiněn zvýšením cen za energie, a to je možné vidět na účtu 502 – Spotřeba energie.

Do spotřeby materiálu patří především hygienické, čistící a kancelářské prostředky. Největší část z těchto nákladů připadá na spotřebu čistících prostředků. Za všechna sledovaná období se tyto náklady pohybují okolo 4 % z celkových nákladů, tudíž nemají významný vliv na hospodaření příspěvkové organizace. Nejvyšší spotřeby materiálu dosahoval Krytý bazén v roce 2022 a nejnižší v roce 2020. Jak již bylo avizováno, nízká hodnota roku 2020 byla zapříčiněna pandemií viru Covid-19.

Do účtu Ostatní služby se řadí revize technických zařízení, platby za internet a firemní telefon, laboratorní rozbory vody a práce spojené s účetnictvím. Tyto náklady

nejdou nijak vysoké a za sledované období nejsou vyšší než 234 tis. Kč. Na celkových nákladech se podílejí okolo 3–4 %.

Velmi významnou položkou nákladů je spotřeba energie, kam spadá spotřeba elektřiny, plynu a vody. Největší podíl nese spotřeba plynu, jelikož vytápění celé budovy bazénu i ohřev vody jsou vázány na plyn. Druhou nejvýznamnější položkou zahrnutou v tomto účtu je spotřeba elektrické energie. Nejvyšší náklady na spotřebu energie byly v roce 2022, kdy došlo k ohromnému nárůstu cen energií, a spotřeba se tak více jak zdvojnásobila. Vyrostl také podíl tohoto účtu na celkových nákladech a v tomto roce tvořil téměř 50 %. Nejnižší spotřeba byla v roce 2020, kdy byl bazén na část roku uzavřen.

Opravy jsou vedeny na účtu 511 – Opravy a udržování. Vzhledem k velmi špatnému technickému stavu bazénu a jeho příslušenství, je každý rok potřeba více a více oprav. S tím souvisí i růst nákladů na tomto účtu. V roce 2019 bylo potřeba opravit prasklé potrubí, boiler, kotelnu a sklad u kotelny. V roce 2021 byly provedeny opravy budov, toalet a sprch. V roce 2021 znovu došlo k opravě prasklého potrubí, rozvodu pitné vody a topení. Poslední rok sledovaného období byly náklady 7krát vyšší oproti roku 2021, tedy v hodnotě 220 tis. Kč. Dle toho je možné pozorovat, že rostou nejen náklady na opravy, ale také jejich podíl na celkových nákladech. Lze předpokládat, že v budoucnu se podíl bude dále zvyšovat. Nejméně oprav bylo potřeba v roce 2019, kdy se na ně vynaložilo 21 tis. Kč.

Nejvyšší podíl na celkových nákladech tvoří mzdové náklady. Ty za první tři roky neklesly pod 41 % a s každým rokem rostly. Rostly i v roce 2022, avšak kvůli vysokým nákladům na spotřebu energie se jejich podíl snížil na necelých 30 %. Na této položce lze pozorovat rostoucí trend, tedy že nejvyšší byly na začátku sledovaného období, kdy dosáhly částky 1 819 tis. Kč, a nejvyšší na jeho konci. Ačkoli se mzdové náklady zvyšují, počet zaměstnanců zůstal neměnný. To znamená, že za růst nákladů může zvyšování mezd. Tato situace je zachycena v Tab. 4.12, která zachycuje průměrnou měsíční mzdu 1 zaměstnance Krytého bazénu. Průměrná měsíční mzda je vypočítána jako podíl mzdových nákladů za měsíc a počtu zaměstnanců.

Tab. 4.12 Průměrná měsíční mzda zaměstnance Krytého bazénu

	2019	2020	2021	2022
Počet zaměstnanců	7	7	7	7
Mzdové náklady (Kč)	1 819 047	1 926 148	2 011 078	2 068 842
Průměrná měsíční mzda (Kč)	21 655	22 930	23 941	24 629

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Krytého bazénu

Vliv na růst mzdových nákladů mělo také každoroční zvyšování minimální mzdy, jak bylo zaznačeno v grafu 4.2 v podkapitole 4.1.2.

Příspěvková organizace nemá velké množství odpisovaného majetku, tudíž odpisy tvoří malý podíl na celkových nákladech. V roce 2020 a 2021 jsou ve stejné výši 36 tis. Kč. V roce 2021 byl odepsán všechn hmotný majetek a nový DHM nebyl pořízen, proto jsou odpisy v roce 2022 nulové. Budova Krytého bazénu byla již plně odepsána v předchozích letech.

Příspěvková organizace účtuje o DDHM na účtu 558 – Náklady z DDHM. Od roku 2019 do roku 2022 podíl těchto nákladů na celkových nákladech nedosáhl ani 1 %, tudíž se jedná o nevýznamnou položku pro hospodaření příspěvkové organizace.

Doplňková činnost

Příspěvková organizace nevykazuje žádné náklady z doplňkové činnosti. Tato situace je velmi neobvyklá, jelikož, jak bude vysvětleno v následující kapitole, Krytý bazén dosahuje výnosů z doplňkové činnosti, tudíž by mělo být účtováno i o nákladech z této činnosti.

Bazén každoročně pořádá několik plaveckých soutěží jako např. Plavecká soutěž měst. Soutěže probíhají za klasického provozu bazénu pouze v jedné dráze plavecké vany. Z tohoto lze usoudit, že náklady na tuto doplňkovou činnost jsou zahrnuty v nákladech z hlavní činnosti.

4.2.3 Výnosy Krytého bazénu

Stejně jako náklady jsou i výnosy sledovány zvlášť pro hlavní a doplňkovou činnost.

Hlavní činnost

Tab. 4.13 zobrazuje výnosy Krytého bazénu z hlavní činnosti.

Tab. 4.13 Výnosy Krytého bazénu z hlavní činnosti

Účet	Název účtu	2019		2020		2021		2022	
		tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
602	Výnosy z prodeje služeb	1 508	34,33	925	21,58	689	14,38	1 519	21,44
603	Výnosy z pronájmu	14	0,32	12	0,28	8	0,17	14	0,20
604	Výnosy z prodaného zboží	0	0	0	0	0	0	8	0,11
648	Čerpání fondů	250	5,69	0	0	0	0	0	0
649	Ostatní výnosy	36	0,82	20	0,47	15	0,31	10	0,14
672	Výnosy vybraných místních institucí z transferů	2 585	58,84	3 330	77,68	4 079	85,14	5 533	78,11
Celkem		4 393	100	4 287	100	4 791	100	7 084	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Krytého bazénu

Výnosy Krytého bazénu se v letech 2019–2021 pohybují pod hranicí 5 mil Kč. V roce 2022 tuto hranici překročily a vzrostly o více jak 2 mil. Kč, tedy o 47,9 % a vyšplhaly se na částku 7 084 tis. Kč. Mají rostoucí trend, kromě výkyvu v roce 2020, kdy vlivem pandemie viru Covid-19 došlo k poklesu o 106 tis. Kč oproti roku 2019.

Ačkoli dochází k růstu celkových výnosů, neodpovídá tomu účet 602 – Výnosy z prodeje služeb, jehož dosažená částka klesá do roku 2021, avšak v roce 2022 se dostala nad hranici před pandemií. Pokles je zapříčiněn nižším počtem návštěvníků, počtem prodaných permanentek a snižováním počtu hodin plaveckého výcviku základních škol, jak bylo vysvětleno v podkapitole 4.2.1. Růst v roce 2022 je z důvodu navýšení cen vstupného. Nejvyšší výnosy z prodeje služeb byly tedy na konci sledovaného období ve výši 1 519 tis. Kč a nejnižší v roce 2021, kdy klesly na hodnotu 689 tis. Kč. Snižuje se také podíl těchto výnosů na celkových výnosech, s výjimkou roku 2022. V roce 2019 tvořily výnosy z prodeje služeb 34,32 % a do roku 2022 tento podíl klesl na konečných 21,44 %.

Společně s poklesem výnosů z prodeje služeb klesají i výnosy z pronájmu. Za sledované období nejdříve klesaly, ale nakonec se dostaly na stejnou částku, tedy 14 tis. Kč. Výnosy z pronájmu naštěstí nepřesahují ani 1 % z celkových výnosů a jsou tudíž pro hospodaření příspěvkové organizace nevýznamnou položkou.

Aby v roce 2019 nevykazoval Krytý bazén ztrátu, použil pro její krytí a na neplánované opravy peněžní prostředky rezervního fondu ve výši 250 tis. Kč. Za ostatní sledované roky již čerpáno ze žádného z fondů nebylo.

Nejvýznamnější položkou pro výnosy Krytého bazénu jsou prostředky zachycené na účtu 672 – Výnosy vybraných místních institucí z transferů, které zahrnují příspěvek na provoz od zřizovatele a dotace od okolních obcí. Výnosy tohoto účtu jsou rostoucí. Nejnižší byly v roce 2019 o hodnotě 2 585 tis. Kč a nejvyšší v roce 2022 ve výši 5 533 tis. Kč. Od roku 2019 do roku 2022 došlo ke zvýšení podílu na celkových výnosech z hlavní činnosti z 58,84 % na 78,11 %, tedy o 19,27 %. Příspěvek od zřizovatele během sledovaných let rostl. Jeho vývoj společně s dotacemi od okolních obcí je popsán v Tab. 4.14.

Tab. 4.14 Vývoj výnosů vybraných místních institucí z transferů

Výnosy vybraných místních institucí z transferů	2019		2020		2021		2022	
	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
Příspěvek od zřizovatele	2 316	89,59	2 684	80,60	3 504	85,90	3 590	64,88
Dotace od okolních obcí	269	10,41	646	19,40	575	14,10	1 943	35,12
Celkem	2 585	100	3 330	100	4 079	100	5 533	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Krytého bazénu

Z Tab. 4.14 lze vyčíst, že významný podíl na výnosech vybraných místních institucí z transferů nese příspěvek od zřizovatele, který se od roku 2019 do roku 2021 pohyboval nad hranicí 80 %. Podíl klesl v roce 2022, kdy se dotace od okolních obcí více jak trojnásobně zvýšily.

Krytý bazén zaznamenal i ostatní výnosy a výnosy z prodaného zboží, avšak ty mají klesající trend a za sledované období nepřekročily 1 % z celkových výnosů, tudíž jsou nevýznamnou položkou pro jeho hospodaření.

Doplňková činnost

Doplňková činnost dosahuje nižších hodnot než hlavní činnost, a proto se pohybuje pouze v rámci desetitisíců. Příspěvková organizace vykázala za sledované období výnosy z doplňkové činnosti pouze na účtu 602 – Výnosy z prodeje služeb. V roce 2019 bylo na tomto účtu zaúčtováno 24 000 Kč, v roce 2020 to bylo 13 000 Kč, v roce 2021 14 000 Kč a v posledním sledovaném roce 25 500 Kč. Pokles byl v roce

2020 zapříčiněn pandemií viru Covid-19. Pro doplňkovou činnost jako takovou se jednalo o významný pokles o 37,5 % oproti roku 2019. Pokud ale vezmeme příspěvkovou organizaci jako celek, je 9 000 Kč, tedy rozdíl mezi rokem 2019 a 2020, zanedbatelná částka, která nijak neovlivní její hospodaření.

4.2.4 Výsledky hospodaření Krytého bazénu

Následující Tab. 4.15 zachycuje výsledky hospodaření Krytého bazénu v letech 2019–2022. Jelikož se jedná o příspěvkovou organizaci, která sleduje své činnosti zvlášť, byla tato situace zohledněna i v tabulce, kdy hospodářské výsledky z jednotlivých činností jsou uvedeny zvlášť na řádcích a v závěru tabulky je vyobrazen celkový hospodářský výsledek za všechny činnosti dohromady.

Tab. 4.15 Výsledky hospodaření Krytého bazénu (v Kč)

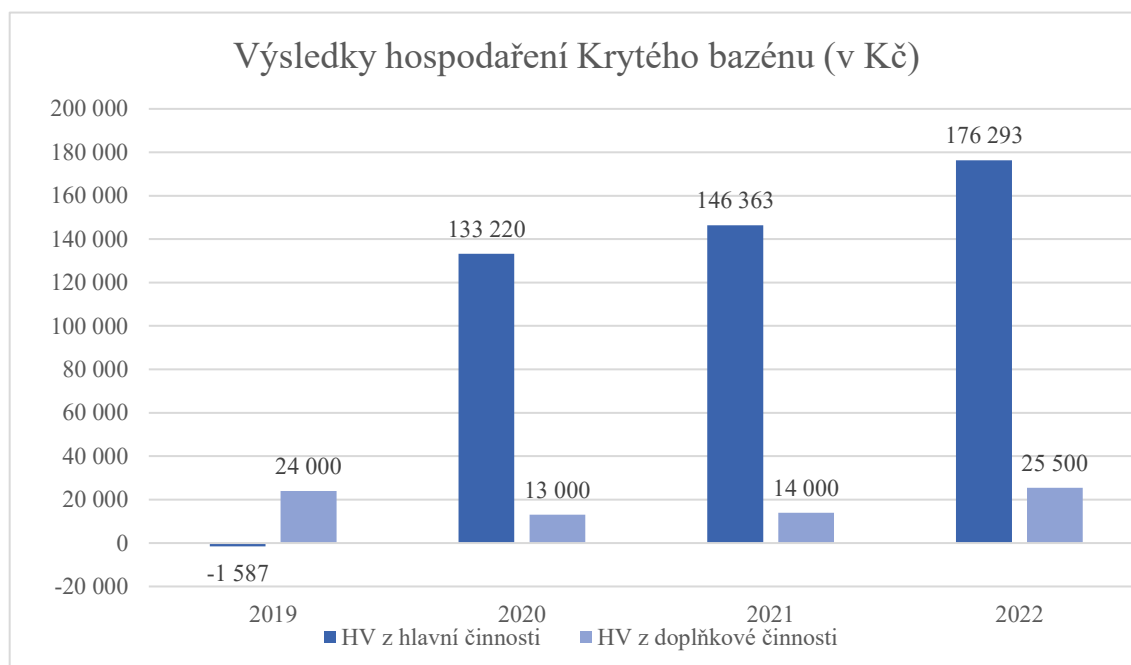
Výsledek hospodaření	2019	2020	2021	2022
HV z hlavní činnosti	-1 587	133 220	146 363	176 293
HV z doplňkové činnosti	24 000	13 000	14 000	25 500
HV Celkem	22 413	146 220	160 363	201 793

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Krytého bazénu

Jak je možné vyčíst z Tab. 4.15 nejlepšího celkového hospodářského výsledku dosáhla příspěvková organizace v roce 2022 a nejhoršího v roce 2019.

Hospodářský výsledek z hlavní činnosti byl vždy vyšší než hospodářský výsledek z doplňkové činnosti kromě roku 2019, kdy u HV z hlavní činnosti došlo ke ztrátě. To bylo zapříčiněno vysokými náklady na spotřebu energie. Díky tomu, že byl HV z doplňkové činnosti i tento rok vyšší než ztráta z hlavní činnosti, tak je celkový hospodářský výsledek za rok 2019 kladný.

Jak ukazuje graf 4.4, ačkoli v roce 2019 došlo ke ztrátě z hlavní činnosti, HV Krytého bazénu vykazuje rostoucí trend. Největší rozdíl mezi hospodářskými výsledky z hlavní a doplňkové činnosti byl v roce 2022. Tento rok byl HV z hlavní činnosti vyšší o 150 793 Kč.

*Graf 4.4 Výsledky hospodaření Krytého bazénu
Zdroj: Vlastní zpracování dle VZZ Krytého bazénu*

4.2.5 Fondy Krytého bazénu

Příspěvková organizace hospodaří se 2 fondy. Jde o:

- rezervní fond,
- fond investic.

Rezervní fond je tvořen zlepšeným výsledkem hospodaření a peněžní prostředky z něj jsou čerpány na neplánované opravy a ke krytí případné ztráty hospodářského výsledku.

Příspěvková organizace za sledovaná období do fondu investic nepřevodila žádné finanční prostředky, ani žádné peníze nečerpala, jelikož nenakoupila žádný DHM, a kromě rekonstrukce nemá naplánované žádné investice. Tento fond je tvořen pouze zůstatkem peněžních prostředků z předchozích let ve výši 85 362 Kč.

Následující Tab. 4.16 zobrazuje hospodaření Krytého bazénu s oběma fondy.

Tab. 4.16 Hospodaření Krytého bazénu s fondy (v Kč)

Fondy		2019	2020	2021	2022
Rezervní fond	Tvorba	0	0	146 220	160 363
	Čerpání	249 919	0	0	0
	Zůstatek	0	0	146 220	306 583
Fond investic	Tvorba	0	0	0	0
	Čerpání	0	0	0	0
	Zůstatek	85 362	85 362	85 362	85 362
Ve fondech celkem		85 362	85 362	231 582	391 945

Zdroj: Vlastní zpracování dle přílohy k rozvaze Krytého bazénu

Dle Tab. 4.16 byly z rezervního fondu čerpány peněžní prostředky pouze v roce 2019 ve výši 249 919 Kč. Tím se dostal zůstatek tohoto fondu na 0, kterou si držel i v roce 2020. V roce 2021 pak příspěvková organizace převedla peněžní prostředky do fondu ve výši 146 220 Kč. Jednalo se o peněžní prostředky ze zlepšeného výsledku hospodaření. Díky tomuto se zvýšil celkový počet finančních prostředků v obou fondech na 231 582 Kč. Stejná situace se opakovala i v roce 2022, kdy bylo do fondu převedeno 160 363 Kč a zůstatek stoupl na 306 583 Kč.

Vzhledem k velmi špatnému stavu Krytého bazénu, by prostředky na rezervním fondu měly být vyšší, aby mohla příspěvková organizace z toho fondu krýt neplánované opravy, kterých bude v budoucnu potřeba více. Jelikož organizace dosahuje ve sledovaných obdobích zisku, může tyto prostředky využít na tvorbu rezervního fondu. Především by ale příspěvková organizace měla tvořit fond investic a každoročně do něj převádět peněžní prostředky, které budou v budoucnu čerpány na plánovanou rekonstrukci.

Dále nad rámec svého hospodaření může příspěvková organizace tvořit fond odměn a FKSP, ze kterých by byly čerpány prostředky na odměny zaměstnanců.

4.3 Srovnání hospodaření příspěvkových organizací

Vzhledem k velmi odlišným činnostem obou příspěvkových organizací je nelze srovnávat na základě přepočtu nákladů na zaměstnance či žáka/návštěvníky. Z tohoto důvodu se bude mezi oběma organizacemi porovnávat výše dosaženého hospodářského výsledku za sledovaná období a příspěvek zřizovatele na provoz.

Následující tabulka shrnuje hospodářské výsledky obou příspěvkových organizací a také příspěvek zřizovatele na jejich provoz.

Tab. 4.17 HV, výnosy a příspěvky zřizovatele na provoz PO (v Kč)

Příspěvková organizace		2019	2020	2021	2022
Základní škola	Příspěvek zřizovatele na provoz	3 101 077	3 525 000	3 398 000	3 785 000
	HV celkem	8 876	72 760	40 801	5 005
Krytý bazén	Příspěvek zřizovatele na provoz	2 316 000	2 684 000	3 504 000	3 590 000
	HV celkem	22 413	146 220	160 363	201 793

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv a VZZ vybraných organizací

Dle Tab. 4.17 je možné vidět, že hospodářské výsledky Krytého bazénu jsou každý rok více jak dvojnásobné oproti hospodářským výsledkům Základní školy. Jednou z příčin, které můžou za nízké HV Základní školy jsou vysoké mzdové náklady, odpisy DHM nebo náklady z DDHM. Krytý bazén má oproti Základní škole tyto náklady velmi nízké. Např. U hlavní činnosti se náklady z DDHM se u bazénu pohybují v mezích do 20 tis. Kč, zatímco u Základní školy přesahují milion Kč. Výrazný rozdíl mezi hospodářskými výsledky obou organizací neznámá, že by Základní škola hospodařila hůře než Krytý bazén.

Tab. 4.18 zobrazuje vývoj celkových výnosů a podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech příspěvkové organizace.

Tab. 4.18 Podíl příspěvku zřizovatele na celkových výnosech příspěvkové organizace

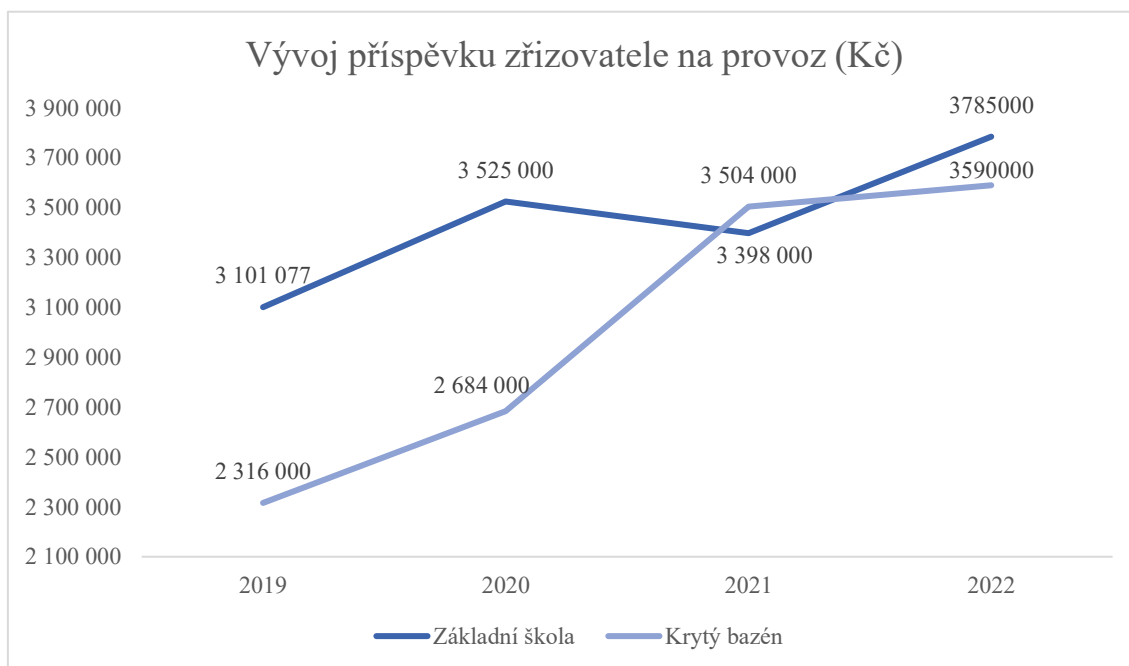
Příspěvková organizace		2019	2020	2021	2022
Základní škola	Celkové výnosy (v Kč)	33 401 281	36 579 368	39 271 980	40 632 054
	Příspěvek zřizovatele na provoz (v Kč)	3 101 077	3 525 000	3 398 000	3 785 000
	Podíl příspěvku na výnosech (v %)	9,28	9,63	8,65	9,39
Krytý bazén	Celkové výnosy (v Kč)	4 417 133	4 299 587	4 805 472	7 109 130
	Příspěvek zřizovatele na provoz (v Kč)	2 316 000	2 684 000	3 504 000	3 590 000
	Podíl příspěvku na výnosech (v %)	52,43	62,42	72,92	50,50

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv a VZZ vybraných organizací

Dle Tab. 4.18 je možné pozorovat vývoj celkových výnosů a příspěvku zřizovatele, který je jejich součástí. U Základní školy se podíl příspěvku od zřizovatele na celkových výnosech pohyboval okolo 9 % a nedošlo k žádnému významnému výkyvu. K poklesu došlo pouze v roce 2021, kdy se příspěvek od zřizovatele snížil, zatímco celkové výnosy rostly. U Krytého bazénu je situace jiná, jelikož došlo k výrazným změnám podílu příspěvku od zřizovatele na celkových výnosech. Od roku 2019 do roku 2021 podíl rostl, nejvyšší byl v roce 2021, kdy činil 72,92 %, a v roce 2022 se snížil na 50,50 %. Kromě roku 2022 je viditelné, že výnosy rostly výrazně pomaleji než příspěvek zřizovatele. Toto bylo zapříčiněno pandemií viru Covid-19. Kvůli vládním opatřením byl bazén na část roku uzavřen, a tudíž nemohl získat prostředky na nutné a plánované opravy. Tehdy musel zakročit zřizovatel a poskytl vyšší příspěvek na provoz, aby Krytý bazén mohl i nadále fungovat. V roce 2022 výrazně vzrostly celkové výnosy, zatímco příspěvek zřizovatele klesl, proto klesl i jeho podíl. Ke zvýšení výnosů došlo díky vyšším dotacím od okolních obcí, z tohoto důvodu si mohl zřizovatel dovolit příspěvek snížit. Pokud by se vybraná obec rozhodla příspěvek snížit výrazněji, příspěvková organizace by se tak dostala do ztráty, nebo by

v horším případě nemohla pokračovat ve svém fungování. Krytý bazén je tedy velmi vázaný na příspěvek na provoz od zřizovatele.

Následující graf 4.5 zachycuje vývoj příspěvků zřizovatele na provoz příspěvkových organizací, který je poskytován na základě čtvrtletních výsledků hospodaření, které organizace musejí zřizovateli pravidelně předkládat a také na základě nutných oprav (zejména v případě Krytého bazénu).

Graf 4.5 Vývoj příspěvků zřizovatele na provoz příspěvkových organizací
Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv vybraných organizací

Jak zobrazuje graf 4.5 příspěvek zřizovatele na provoz Krytého bazénu byl v letech 2019, 2020 a 2022 nižší než příspěvek na provoz Základní školy, avšak tato situace se obrátila v roce 2021. Dále je možné vidět, že příspěvek pro Krytý bazén extrémně roste, což je způsobeno snižováním tržeb za prodané služby a zvyšováním nákladů. V průběhu sledovaného období vzrostl příspěvek Krytého bazénu celkem o 55 % a Základní školy o 22 %. Dá se tedy očekávat, že do budoucna oba příspěvky dále porostou. U Krytého bazénu byl nejvyšší nárůst v roce 2021, kdy byl příspěvek vyšší o 30,5 % oproti předcházejícímu roku a u Základní školy vzrostl nejvíce o 13,67 % v roce 2020.

Ze srovnání lze usoudit, že vybraná obec bude muset v budoucnu poskytovat vyšší příspěvek pro obě příspěvkové organizace.

5 Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza hospodaření vybraných příspěvkových organizací a kontrola jejich hospodaření. Jako samosprávný územní celek byla zvolena vybraná obec, která je zřizovatelem 6 příspěvkových organizací, ze kterých pro tuto diplomovou práci byly vybrány Základní škola a Krytý bazén. Pro zpracování této diplomové práce bylo analyzováno hospodaření vybraných příspěvkových organizací v letech 2019–2022.

Příspěvkové organizace se řadí mezi neziskové organizace, tedy nejsou zřízeny za účelem dosažení zisku. Zisk však mohou dosahovat ze své doplňkové činnosti. Tu je možné realizovat až v případě, kdy je nejdříve realizována hlavní činnost. Pro Základní školu je hlavní činností vzdělávat a vychovávat žáky od 1. do 9. ročníku a doplňkovou činností je pronájem nebytových prostor a organizace kulturních a sportovních akcí. Krytý bazén má ve zřizovací listině stanovené jako hlavní činnost uspokojení potřeb občanů vybrané obce v oblasti sportu a rekreace a jako doplňkovou činnost pronájem nebytových prostor, pořádání kurzů a soutěží.

Mezi povinnostmi příspěvkových organizací patří sledovat veškeré náklady a výnosy zvláště pro činnost hlavní a doplňkovou. V kapitole 4 byly analyzovány pouze položky, které jsou významné pro hospodaření vybraných organizací.

Základní škola má ve sledovaném období volnou kapacitu, může tedy přijmout více nových žáků. Klesajícímu počtu žáků odpovídá i klesající počet zaměstnanců, který měl jedinou výjimku ve školním roce 2021/2022, kdy vzrostl, ačkoli počet žáků stagnoval. Tato situace pro školu není žádným problémem, jelikož se jednalo o přijetí nových pedagogických pracovníků, kteří mohou poskytnout dětem odborné vzdělání.

Škola měla ve všech letech náklady i výnosy z hlavní činnosti v rámci desítek milionů Kč. Náklady byly nejnižší v roce 2019. Od té doby jsou rostoucí a v roce 2022 dosahovaly nejvyšší hodnoty. Položkou, která tvoří na celkových nákladech z hlavní činnosti největší podíl, jsou mzdové náklady. Těmto rostoucím hodnotám odpovídá i růst průměrné mzdy na zaměstnance s výkyvem v posledním roce, kdy hodnota klesla v důsledku přijetí nových zaměstnanců spadajících do nižších platových tříd a zrušení online výuky, se kterou bylo spojené vyplácení náhrad. Na výnosech z hlavní činnosti je také možné sledovat rostoucí trend. Nejnižší byly v roce 2019 a nejvyšší hodnoty

dosahovaly v roce 2022. Nejvyšší podíl na výnosech tvoří výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů.

Náklady a výnosy z doplňkové činnosti Základní školy se pohybovaly v rozmezí jednotek milionů Kč. Doplňková činnost byla více ovlivněna pandemií viru Covid-19 a z tohoto důvodu byly náklady i výnosy nejnižší v roce 2020, kdy byla na část roku škola uzavřena, probíhala online výuka a nebyla v plném provozu školní jídelna. Na rozdíl od hlavní činnosti nejvíce náročnou nákladovou položkou byla spotřeba materiálu a nejvýnosnější položkou výnosy z prodeje služeb.

Ačkoli byl HV z hlavní činnosti vždy ztrátový, celkový hospodářský výsledek dosahoval za celé sledované období kladných hodnot. Taktéž na něm je možné pozorovat vliv pandemie viru Covid-19. Z tohoto důsledku byl nejnižší v roce 2022 a nejvyšší v roce 2020.

Bylo zjištěno, že základní škola hospodaří se 3 fondy. Jedná se o rezervní fond, fond investic a FKSP. Každoročně převádí do každého fondu určitou část peněžních prostředků a dochází také k jejich čerpání. Lze tedy říct, že škola s fondy nakládá svědomitě a řádně.

Krytý bazén byl velmi postižen pandemií viru Covid-19. Lze to pozorovat na klesajícím počtu návštěvníků, prodaných permanentek, a tedy i na klesajících tržbách. Kvůli špatnému technickému stavu a zvyšování cen energií musel Krytý bazén v roce 2022 zkrátit svou otevírací dobu, což vedlo k dalšímu snižování počtu návštěvníků i tržeb.

Vládní opatření, která nařídila dočasné uzavření bazénu, vedla k poklesu nákladů z hlavní činnosti v roce 2020. Nejvyšších hodnot pak náklady dosahovaly v roce 2022. Nejvyšší podíl na těchto nákladech tvoří za sledované období mzdové náklady a následně spotřeba energie. V roce 2022 však kvůli extrémnímu růstu cen energií tvořila největší podíl na nákladech spotřeba energie a až za ní byly mzdové náklady. Výnosy z hlavní činnosti byly taktéž ovlivněny dopady pandemie viru Covid-19 a z tohoto důvodu byly nejnižší v roce 2020. Nejvyšší byly v roce 2022. Největší podíl na výnosech tvoří, stejně jako u Základní školy, výnosy z vybraných místních vládních institucí z transferů. Za sledované období se výnosy i náklady z hlavní činnosti pohybovaly v rozmezí jednotek milionů.

Krytý bazén taktéž provozuje doplňkovou činnost, kam spadá pronájem nebytových prostor a organizace soutěží a závodů. Zvláštností je, že ačkoli příspěvková organizace vykazuje výnosy z této činnosti, ani v jednom roce nebyly vykázány žádné náklady. Neexistence těchto nákladů je nemožná, jelikož při pronájmu vznikají alespoň náklady na spotřebu energie a při organizaci závodů nebo soutěží musí být přítomen plavčík, tedy navíc vznikají mzdové náklady. Lze tedy usoudit, že náklady z doplňkové činnosti jsou špatně zahrnuty v nákladech z hlavní činnosti. Výnosy z doplňkové činnosti jsou pouze v rámci desetitisíců na účtu výnosy z prodeje služeb.

Ačkoli v roce 2019 vykázala příspěvková organizace záporný výsledek z hlavní činnosti, je celkový hospodářský výsledek za všechny roky kladný. Od roku 2019 do roku 2023 lze pozorovat rostoucí trend, to znamená, že nejnižší HV byl na začátku a nejvyšší v na konci období.

Bylo zjištěno, že Krytý bazén hospodaří s rezervním fondem a fondem investic. Rezervní fond byl čerpán pouze v roce 2019 a peněžní prostředky na něj byly připsány jen v roce 2021. Na fondu investic nedošlo během sledovaného období k žádnému pohybu, jelikož organizace neuskutečnila ani neplánovala žádné investice. Není tedy možné říct, že by Krytý bazén s fondy nakládal svědomitě a řádně. Vzhledem ke špatnému technickému stavu, by prostředky na rezervním fondu mohly být vyšší, jelikož organizace každoročně dosahuje zisku a finance z tohoto fondu by mohla v budoucnu čerpat na nutné neplánované opravy, kterých přibývá.

Kvůli velké rozdílnosti činností obou příspěvkových organizací, nebylo možné je porovnat na základě přepočtu nákladů a výnosů na žáka/návštěvníka. Pro srovnání byly tedy zvoleny HV a příspěvky zřizovatele na provoz organizace. Příspěvek byl u obou organizací rostoucí, ale u Krytého bazénu rostl výrazně rychleji než u Základní školy. V roce 2021 byl dokonce příspěvek na provoz Krytého bazénu vyšší, jak příspěvek na provoz Základní školy. Bylo také zjištěno, že podíl příspěvku na celkových nákladech příspěvkové organizace se u Základní školy pohybuje okolo 9 %, zatím co u Krytého bazénu je podstatně vyšší. U druhé zmíněné organizace podíl od roku 2019 do roku 2021 vzrostl z 52,43 % na 72,92 % a v roce 2022 klesl na 50,50 %. Z toho je možné usoudit, že tato organizace je velice vázána na příspěvek od zřizovatele na provoz a bez něj by nebyla schopná fungovat. Z porovnání bylo zjištěno, že HV Základní školy jsou podstatně nižší než HV Krytého bazénu. Jelikož se ale jedná

o příspěvkové organizace, které se řadí do neziskového sektoru, nelze říct, že nižší výsledek znamená horší hospodaření.

Při analýze hospodaření příspěvkových organizací bylo zjištěno, že Základní škola hospodaří svědomitě a řádně. Škola má také potenciál fungovat bez výrazných problémů i v budoucnu a případně zlepšit své hospodaření zvýšením naplněnosti kapacity. Vzhledem k popularitě školy ve vybrané obci i blízkém okolí je doporučeno, aby ji zřizovatel podporoval i nadále.

Z analýzy hospodaření Krytého bazénu bylo zjištěno, že HV příspěvkové organizace mají rostoucí trend. Provoz bazénu je však v současném technickém stavu do budoucna neudržitelný. Nejen že se zvyšuje příspěvek zřizovatele na provoz této organizace, ale rostou také náklady. Tomu neodpovídá návštěvnost a tržby, které jdou protichůdným směrem a klesají. Nedá se očekávat, že by se v blízké budoucnosti situace zlepšila. Doporučením pro vybranou obec je omezit provoz Krytého bazénu. Obec již omezení naplánovala na červenec a srpen roku 2023. Během této provozní přestávky je možné zahájit rekonstrukci a nutné opravy. Do budoucna může obec vyčkat až budou prostředky na uskutečnění plánovaného projektu a celou budovu zmodernizovat. Na rekonstrukci i na projekt je možné využít dotací např. z Evropské unie, od okolních obcí, nebo od členů ze Sdružení měst a obcí Jesenicka.

Úplné uzavření bazénu by mělo obrovský dopad na Základní školu vybrané obce i okolní obce, jelikož vybrané plavecké zařízení je jediným krytým bazénem v okolí. Situaci by mohla Základní škola vyřešit dojížděním do Plaveckého bazénu, který je také krytý a je vzdálen 35 km. Tímto by však vzrostly výdaje na dopravu, protože v současnosti žáci a učitelé na Krytý bazén docházejí pěšky. Druhým nejbližším sportovištěm tohoto typu je Aquacentrum vzdálené 50 km od Základní školy, což už je na denní dojíždění daleko. Z tohoto důvodu nedoporučuji Krytý bazén zcela uzavřít.

Vybraná obec by měla detailněji přezkontrolovat hospodaření této organizace, jelikož nesleduje zvlášť náklady na hlavní a doplňkovou činnost a také nenakládá se svými fondy řádně a svědomitě.

Z výsledného představení vybrané obce a analýzy obou příspěvkových organizací a jejich hospodaření vplynula další dvě doporučení. Vybraná obec by měla aktualizovat zřizovací listiny a kontrolní řád, jelikož obsahují zastaralé informace a vyhlášky. Kontrolní řád se odkazuje např. na vyhlášku č. 64/2002 Sb., která však byla

zrušena k 1. 8. 2004 a následně nahrazena vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb. Dále by bylo vhodné kontrolní řád detailněji rozpracovat a stanovit, jak budou vybíráni auditori, kteří provádějí kontrolu hospodaření.

Jelikož se za celé sledované období tým auditorů pro kontrolu hospodaření příspěvkových organizací nezměnil, doporučuji zvážit výměnu těchto auditorů.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BRYCE, Herrington J. *Financial and strategic management for nonprofit organizations*. 4th ed. Berlin: Walter de Gruyter, 2017. 790 p. ISBN 978-1-5015-1470-8.

HAVLAN, Petr a Jan JANEČEK. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*. Praha: Leges, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7502-057-4.

HOPKINS, Bruce R. *The Law of Tax-Exempt Organizations*. 12th ed. Wiley, 2019. 928 p. ISBN 978-1-119-53804-2.

KRYŠKOVÁ, Šárka. *Nestátní neziskové organizace - právní úprava, účetnictví, audit, daně*. 2. vyd. Praha: Leges, 2022. 304 s. ISBN 978-80-7502-610-1.

MÁČE, Miroslav. *Finanční účetnictví veřejného sektoru*. Praha: Grada Publishing, 2019. 608 s. ISBN 978-80-271-2002-4.

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací územního samosprávného celku 2011*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 191 s. ISBN 978-80-7263-664-8.

MORÁVEK, Zdeněk a Danuše PROKŮPKOVÁ. *Příspěvkové organizace 2018-2019*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 320 s. ISBN 978-80-7598-086-1.

PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

PEKOVÁ, J., M. JETMAR a P. TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 783 s. ISBN 978-80-7598-209-4.

PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. 5. vyd. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. 155 s. ISBN 978-80-86976-35-8.

SVOBODA, František. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2017. 279 s. ISBN 978-80-87865-35-4.

SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Účtová osnova, české účetní standardy: pro některé vybrané účetní jednotky : 388 postupů účtování : 2023*. Olomouc: ANAG, 2023, 639 s. ISBN 978-80-7554-386-8.

SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Hospodaření a vedení účetnictví příspěvkových organizací v ukázkách a příkladech*. Olomouc: ANAG, 2021. 375 s. ISBN 978-80-7554-313-4.

SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Vnitřní směrnice pro některé vybrané účetní jednotky: organizační složky státu, státní fondy, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace*. 3. vyd. Olomouc: ANAG, 2019. 439 s. ISBN 978-80-7554-198-7.

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2021. 294 s. ISBN 978-80-271-3184-6.

VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA a Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. 189 s. ISBN 978-80-248-4028-4.

Článek v odborném časopisu nebo sborníku

SALAMON, Lester M. and Helmut K. ANHEIER. Social origins of civil society: explaining the nonprofit sector cross-nationally. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. Baltimore: The Johns Hopkins University. 1996, 9(3), p. 213-248. ISBN 1-886333-26-2.

Elektronické dokumenty a ostatní

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021. Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2021. In: *Český statistický úřad* [online]. 30.04.2021 [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022. V prvním covidovém roce klesl objem dobrovolnické práce v neziskových institucích. In: *Český statistický úřad* [online]. 14.10.2022 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/v-prvnim-covidovem-roce-klesl-objem-dobrovolnicke-prace-v-neziskovych-institucich>

Ministerstvo vnitra České republiky: Vláda na tři týdny zakázala pohyb mezi okresy [online]. 1.3.2021 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-na-tri-tydny-zakazala-pohyb-mez-okresy-omezeni-ma-zabranit-sireni-agresivnich-mutaci-koronaviru.aspx>

Program rozvoje vybrané obce [online]. 2016 [cit. 2023-01-06].

Vyhláška Ministerstva financí č. 114 ze dne 9. 4. 2002 o fondu kulturních a sociálních potřeb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 51, s. 3014-3017. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 220 ze dne 30. 7. 2013 o požadavcích na schvalování účetních závěrek některých vybraných účetních jednotek. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 88, s. 2075-2081. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 270 ze dne 20. 9. 2010 o inventarizaci majetku a závazků. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 100, s. 3898-3905. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 383 ze dne 10. 11. 2009 o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 124, s. 6230-6259. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 410 ze dne 11. 11. 2009 kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní

jednotky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 133, s. 6854-6930. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 416 ze dne 16. 7. 2004 kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 136, s. 8021-8051. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 504 ze dne 5. 12. 2002 kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9809-9844. ISSN 1211-1244.

VZP ČR: *Minimální mzda* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/obzp/minimalni-mzda>

Webové stránky krytého bazénu vybrané obce [online]. 2020 [cit. 2022-11-21].

Webové stránky vybrané obce [online]. 2022 [cit. 2022-11-21].

Webové stránky programu vybrané obce [online]. 2022 [cit. 2022-11-21].

Webové stránky základní školy vybrané obce [online]. 2022 [cit. 2022-11-21].

Zákon č. 128 ze dne 15. 5. 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 129 ze dne 15. 5. 2000 o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1765-1782. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 131 ze dne 17. 5. 2000 o hlavním městě Praze. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 39, s. 1802-1834. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 218 ze dne 21. 7. 2000 o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65, s. 3104-3128. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 219 ze dne 21. 7. 2000 o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65, s. 3129-3146. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 235 ze dne 23. 4. 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78, s. 4946-5010. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 250 ze dne 9. 8. 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 262 ze dne 7. 6. 2006 zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146-3241. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 320 ze dne 7. 9. 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 122, s. 7624-7276. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 416 ze dne 27. 11. 2009 o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 135, s. 6966-6967. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 561 ze dne 10. 1. 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10262-10324. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 563 ze dne 13. 12. 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2809. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 586 ze dne 18. 12. 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3474-3491. ISSN 1211-1244.

Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
DDHM	Drobný dlouhodobý hmotný majetek
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
HV	Hospodářský výsledek
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
PO	Příspěvková organizace
VZZ	Výkaz zisku a ztráty

Seznam příloh

Příloha 1 [Vzorová rozvaha pro příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky](#)

Příloha 2 [Vzorový VZZ pro příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky](#)

Příloha 3 [Směrná účtová osnova pro příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky](#)